

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΘ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Β')

Ἀθήνα, 15 τοῦ Σεπτεμβρίου 1922

ΑΡΙΘ. 766 (ΦΥΛ. 3)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ : Τὸ παιδιάτικο φόρεμα.

HENRI BARBUSSE : Τὸ κακὸ φεγγάμι.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Εἰκόν.

Λ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ, Φιλολογικά πορτραίτα : Παγανέλης.

Κ. ΔΑΝΕΖΗΣ : Κήματα ψυχῆς.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΡΗΣ : «Κάτω ἀπὸ μιὰ πέτρα μιὰ καρδιά» (ἀπὸ τοῦς «Ἀθλίους» τοῦ Οἰγκώ).

ΔΗΜ. ΠΕΡΔΙΚΑΡΗΣ : Τὸ μαβὶ γιουλάκι.

Α. ΑΡΓΗΣ : Ὀνειρο ἢ νύχτα.

Γ. ΧΑΤΖΙΝΗΣ : Ἄν ξεχνῶ.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ : Τὸ Ζ τῆς Ὀδύσσειας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΑΤΖΚΟ : Οἱ ἄνθρωποι κατηγοροῦν (τέλος).

Ο ΝΟΥΜΑΣ, Φαινόμενα καὶ Πράγματα.

ΜΗΤΣΟΣ ΑΝΘΕΜΗΣ : Τὸ κρῖμα. (συνέχεια)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ : Φιλολογικά πορτραίτα (Γρ. Ξενοπούλου.—Κλ. Παράσχου).—Θεατρικά (ἢ Σταχομπούτα).—Χωρὶς Γραμματόσημο.

«ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΙΜΑΣ»

ΤΟ ΠΑΙΔΙΑΤΙΚΟ ΦΟΡΕΜΑ

Τὸ παιδιάτικο τὸ φόρεμα
πού τὴν ἀνοιξὴ φοροῦσες,
τότε πού τραεὶ σὲ γνῶρισα,
πρῶτη μούσα μὲς στὶς μούσες,
(ὡ ψυχὴ μου τόσο ἀνήσυχη
πῶς τάταιριαστα ταιριάζεις!)—
τὸ παιδιάτικο τὸ φόρεμα,
μὴν τὸ ἀλλάξεις, μὴν τὸ ἀλλάξεις...

Τὸ φαντάζομαι ἔτσι ἀχώριστο
ἀπ' εἰν ἀδολὴ ὁμορφιά σου.
καὶ μὲ δένει τόσο ἀξέχαστα,
μαγικά, στὴ συντροφιά σου,
πού ἂν μοῦ λείψῃ,—πάει μου τὸνειρο,
θὰ στερέψῃ καὶ θὰ σβήσῃ,
καὶ θὰ μείνῃ μόνον ἡ θύμηση
στὴν καρδιά μου, νὰ δακρύσῃ...

Χτὲς τὸ δειλὶ, ἀγάλια, ἀνάτρεμα,
πού κολπόνοταν στὸ ἀγέρι,
τὸ παιδιάτικο τὸ φόρεμα,
σὲ τραβοῦσε σ' ἄλλα μέρη,

πρὸς τὰ σύνεφα τὰ ἠλιόφωτα
πού ξαπλώνονταν στὴ δύση,
—ποιὸς τὸ ξαίρει; —σ' ἄλλον ἔρωτα,
σὲ νοερό κι ἀγνὸ μεθῆσι...

Κ' εἶδα ἀλόργα, μὲς στὸ ξέφωτο,
θαμπερὰ ζουγραφισμένο,
κάποιο δρόμο μου μελλούμενο,
σὰ γραμμὴ καπνοῦ ἀπὸ τραῖνο,
πού ὀδηγοῦσε καὶ μοῦ σκόρπιζε
σὰν ἀχνὸ μὲς στὸν αἰθέρα,
τὰ σκληρὰ, τὰ δικά μου χρόνια,
τὴ ζωὴ μου πέρα ὡς πέρα...

Κ' εἶπα: Ἄν θέλεις, κι ἂν καμώνεσαι
νὰ φαντάξῃς γιὰ μεγάλη,
δέξου σὰν καινούριο φόρεμα,
μιὰ θερμὴ, ζωδῶτρα ἀγκάλη,
μά,—(ὡ ψυχὴ μου τόσο ἀνήσυχη
πῶς τάταιριαστα ταιριάζεις!)—
τὴν ἀθῶα, παιδιάτικη ὄψη σου,
μὴν ἀλλάξεις, μὴν ἀλλάξεις...

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

HENRI PARBUSSE

ΤΟ ΚΑΚΟ ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ

Βγήκαν από τη γη,—ένιας, δυό, τρεις, ως έξι,— κάτω από τον κατακλυσμό της βροχής και της νύχτας.

Θάλλεγες πώς έβγαίνουν από νερό, τόσο η βροχή που έπεφτε χωρίς διακοπή από ένα μήνα είχε πλημμυρίσει το λόγγο κ' είχε δώσει στην πεδιάδα, που περιτριγυρίζει την Αδριανούπολη, την ύψη της θάλασσας.

Στην κίτρινη σκάνη του δειλινοῦ, καθέννας τους έμοιαζε με ψηλό δέμα από άρνισία πετσία, απ' όπου άναηδουσε ο σωλήνας όπλου. Κ' οι έξι ήταν κουλουριαμένοι σε σκούφους από άστρακά με πράσινο σκέπασμα.

Εΐταν περιπολία από Μακεδόνες προσκολλημένους στο βουλγαρικό στρατό, καιπερνούσαν από τις προφυλακές.

Δισταχτικοί και κουνιούμενοι από τους σκοτεινοῦς άνεμοστρόβιλους της στάχτης, τέντωσαν τα μακριά τους χέρια σά φτερά μύλου, στραβοκοπήθηκαν, οήλωσαν δεξιά κι άριστερά τα πρόσωπά τους άνοιγοντας τα πελώρια μάτια τους σαν τρωχτικού.

Σε πεινήντα βήματα ένα κλωνάρι μπηγμένο στη γη, που γυάλιζε, άρχισε να κουνιέται γρήγορα. Οι Μακεδόνες διευθύνθηκαν στην τρύπα απ' όπου έρχόταν το σημείο κείνο.

Εΐταν το παρατημένο χαράκωμα. 'Ο λοχίας Ναρίτς, κ' οι πέντε άντρες του, εΐταν πεσμένοι χάμω κ' είχαν κάνει το σημείο.

Οι έξι κείνοι Βούλγαροι άγαπούσαν τους έξι κείνους Μακεδόνες. 'Ο Ντίπλοβιτς κι ο Καλούμπ εΐταν σύντροφοι από παλαιόν καιρό. 'Ο γέρο ληστής 'Αλέξης εΐταν μιá φορά ο νομοδάσκαλος του Ναρίτς. 'Ο Πετρόφ κι ο Ρέφ βρισκόνταν ξαδέφια τόσο στενά, που είχαν γελάσει από τα δάκρυα μαθαίνοντας το στην πρώτη συνάντησή τους. 'Όσο για το Σουλεϊμάν και το Ναζίφ, αυτοί έπρεπε να εκδικηθούν τα σφαίρια κείνης, που άγαπούσαν κ' οι δυό—έτσι εΐταν περισσότερο από αδέρφια.

'Από τη στιγμή που άρχισε η κυλωτική κίνηση, οι δώδεκα κείνοι άνθρωποι μαζεύονταν τη σταχτιά ώρα που τα τουφέκια γίνονται τυφλά κ' εΐναι υποχρεωμένα να κοιμηθούν.

Μαζεύονταν στο παλιό χαράκωμα που δεν εΐταν καλό για τίποτα. Έκει, άκούμπαναν ο ένας πάνω στον άλλο, με τα πόδια στην ίδια λίσπη. 'Αλλάζουν μερικά λόγια, άδελφικά, με ύφος άγριο και ήμερο. 'Ελεγαν: «'Ο πόλεμος θά εΐναι μικρός.» «'() Θεός νάφανίσει τον Τούρκο!»

'Επειτα, χωρίς να προστέουν τίποτα, οι δώδεκα άντρες σκεπτόνταν, πλάι-πλάι, κ' οι ψυχές τους εΐταν

πολύ γεμάτες, τα κεφάλια τους πολύ βαριά. 'Επιτέλους χωρίζονταν, κ' οι δυό παρέες γύριζαν στο στρατόπεδο από τους δυό δρόμους τους.

Κείνη τη βραδιά, οι συμπολεμιστές, όταν μαζεύτηκαν, εΐταν θλιμένοι. 'Η άσταμάτιστη βροχή, το εξακολουθητικό κρύο, κ' ένα είδος καινούριας πλήξης τους βάραινε παράξενα.

—'() πόλεμος δε θά τελειώσει ποτέ! άνάγγελε ο Καλούμπ με μορφασμό, που ζάρωνε τα μάγουλά του τα μαύρα σαν το μαρούτι.

—Ποτέ! άποκρίθηκε ο Ναζίφ.

Και χασμουρήθηκε σά σκυθρωπός λύκος.

Κατέβασαν όλοι το κεφάλι, έφτυσαν. Κι όπως γίνεται όταν η άρρώστεια της μελαγχολίας μοιράζεται σε μιá παρέα, σκέφτηκαν χαμηλόφωνα, έπειτα δυνατά, πράματα μυστηριώδικα.

—Το φεγγάρι έχει σλήμμα μεσοφέγγαρου, εΐπε ο Καλούμπ, με φωνη άλλαγμένη, κάπιου που άρχίζει να τραγουδάει.

—Κακό σημάδι, δήλωσε ο 'Αλέξης, ο σεβαστός ληστής, που είχε την πείρα των πραγμάτων της ζωής και του θανάτου: εΐναι το **κακό φεγγαράκι**.

Δηγήθηκε την παράδοση του μικρού κακού φεγγαριού, που σκοτώνει με πλάγιους τρόπους ύσους βλέπει από ψηλά.

Σήκωσαν το κεφάλι και κορούδεψαν το ξεφτισμένο μισοφέγγαρο το σκεπασμένο πένθιμα.

—Δεν πρέπει να πειράξουμε το φεγγάρι! μουρμούρισε ο Πετρόφ, που μ' όλο που άρχισαν οι τρίχες του νάσπρίζουν εΐταν νιόπαντρος. Δυστυχία μας!

—Νυστάζω, εΐπε ο Ρέφ, παραπονιάρικα, σαν παιδί.

—'Ας γυρίσουμε! μουρμούρισε ο 'Αλέξης.

Στήλωσε το σπαθί του στις πέτσινες μπότες του. Οι Μακεδόνες δεν έχουν ζώνη και βάζουν εκεί το σπαθί τους και το ξύλινο κουτάλι τους.

Οι Μακεδόνες έφευγαν ένας - ένας. Οι Βούλγαροι τους κοίταζαν και λυπόνταν για την αναχώρηση. 'Επειτα άντι να πάνε στο χαράκωμά τους, έμειναν σ' εκείνο το χαντάκι, θύματα πλατειάς, άδριστης άπειλής, από φόβο μήν τους δει το όχτροκό φεγγάρι, μεθυσμένοι από τον κόπο και τη δεισιδαιμονία.

Καθέννας όνειρευόταν μονάχος του. 'Ο λοχίας Ναρίτς εΐδε το σπιτάκι του και τη γυναίκα του, με το πολύχρωμο φουστάνι της, σά βραγιά. Εΐδε στυνείρό του το άπότομο γύρισμα του δρομίσκου του περιβολιού, όπου έν' άκριβο γελάκι άναγγέλει το πλησίονμα ενός χρουσοῦ κεφαλιού. 'Ενωσε τη μοιρουδιά του φράχτη κι άναγνώρισε τις ζαρωμένες ίτιές, που στο μήκος του ρυακιού ή μιá ακολουθεί την άλλη σά γεροντάκια.

Το πηγούνι του όρθώθηκε άπότομα. 'Ετριψε τα μάτια του. Δεν εΐδε παρά τη βρεμένη σκιά και στο

ΕΙΚΟΝΑ

Στὴν Κ^α Σ. ΙΙ.

Στὴν ἀγκαλιά Σου κράταγες μίαν ἀγκαλιά τὰ ρεῖκια
καὶ διάβαινες ἀργὰ τὸ μονοπάτι,
μὲ τὰ μαλλιά τὰ ὀλόξανθα σὰ χρυσαφένια φύκια
ριγμένα τόσο ἀδιάφορα στὴν πλάτη.

Κι ἀπ' τὴν πλαγιά πού ἀνέβηκες, σὲ λίγο ροβολοῦσαν
τὰ ποίμνια, κ' οἱ βοσκοί, καὶ τὰ τροκάνια,
τὰ λάλα κυπροκούδουνα γλυκὰ πού ἀντιλαλοῦσαν
τὸ πέρασμά Σου, μὲς ἀπ' τὰ ρουμάνια.

Κ' εἶτανε σὰ νὰ πῆγαινες κ' Ἐσὺ κατὰ τὴ στάνη,
— τόσο ἀπαλή, γεμάτη καλωσύνη,
παίδι τοῦ λόγγου ὡς νᾶσουνε μὲ ριγωτὸ φουστάνι
σ' ἓνα παλιὸ ταμπλώ τοῦ Σεγκαντίνι.

Βοτῖνα—Γορτυνία; Αὐγούστος 1922.

ΙΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

βίθος τῆς σκιάς τῆ σουβλερὴ λεπίδα τοῦ φεγγαριοῦ,
πού ἔλαμπε κρεμασμένη.

Κουνήθηκε δυνατὰ. Γιατὶ σκεπτόταν. Εἶταν ἀργά.
Ὁ μάρμαρα συνταγματάρχης, στὰ βήματά τους, θάνα-
πίδαγε ἀπὸ τὴ σκηνὴ του σὰν ἀχιβίαιδα, θὰ κούναγε
σὶ φλόγες τὸ σταχτί του μαντύα, τὸ ντυμένο ἀπὸ μέσα
κόκκινα, καὶ βάρδα!

— Ἐμπρός, δρόμο!

Κουνήθηκαν, δακρυσμένοι ἀπὸ τὸ χασμορητὸ,
μὰ μὲ πρόσωπο συσπασμένο. Τραβήχτηκαν ἔξω ἀπὸ
τὸ μακρὸ χαντάκι.

Περπάτησαν, περπάτησαν, ἀνοίγοντας ὑπέρμετρα
τὰ μάτια, νιώθοντας νὰ κάθεται στὰ πρόσωπά τους
μιὰ σκληρὴ μάσκα ἀπὸ βροχή, κάθε φορὰ πού τὸλ-
μαγαν νὰ κοιτάξουν τὸ φεγγάρι.

Τί λοιπόν; Κανεὶς σκοπὸς ἀκόμα; Στάθηκαν.
Ἔχχαν χάσει τὸ δρόμο τους. Ἐφταιγε τὸ φεγγάρι μὲ
τὸ μισόφωτό του, μὲ τὸ ἀπατηλὸ φῶς του, πού ξε-
γέλαγε...

Ἰγούσαν, ξαναξεκίνησαν. Σήκωναν πολὺ ψηλὰ τὰ
πόδια τους ἀπὸ τὸ βάλτο. Ἀπόφευγαν προπάντων τὶς
τρῦπες τῶν ὀβίδων, τὶς μικρὲς αὐτὲς τελματώδικες
λίμνες, ὅπου ἓνα ζευγάρι ἴλογα μποροῦσε νὰ πνιγεῖ,
καὶ τὴν ἡμέρα εἶναι κοκκινωπές.

Προσπάθησαν νὰ προσανατολιστοῦν καλύτερα
στὴν ἀπέραντη λασιπώδικη πεδιάδα, καὶ πάλι ἄρχισαν
νὰ περπατᾶνε μὲ τὸ κεφάλι χαμηλά.

Ἄξαφνα μιὰ πιστολιά...

Ὁ λοχίας βλαστήμησε. Ἦύρισε ἀπὸ τὸν μέρως,
ἀπὸ τᾶλλο, σὰν ἀνεμοδείχτης.

— Εἶμαστε στὶς τουρκικὲς γραμμές!

Ὁ λόγος αὐτὸς θὰ φαινόταν ἀνόητος, βλέποντας
τὸ λίγο χρόνο ἀπὸ τότε πού ἔχχαν ἀφήσει τὸ παλιὸ
χαράκιμα, ἂν σ' ὄλην αὐτὴ τὴν ὑπόθεση δὲν εἶταν τὸ
μῖσος τοῦ φεγγαριοῦ. Κούνησε τὸ κεφάλι. Ὁ Καλοῦμπ
σιγομαρμούρισε.

— Ἐπρεπε νὰ γυρίσουμε στὸ στρατόπεδο τὴν ἴδια
ῶρα μὲ τοὺς ἄλλους. Οἱ Μακεδόνας νιώθουν τὴν
καλὴ φωνὴ μὲ τὴ μύτη.

Στάθηκαν νὰ σκεφτοῦν, μὲ τὰ πρόσωπα ὀργισμέ-
να, τεντωμένα πρὸς τὰ μπρός.

— Ἐ! ἀνάσανε, ὁ Ντίπλοβιτς, εἶναι ἐχτροὶ πού
μῖς παραμονεύουν...

Τὸ ἀδύνατο φεγγαρίσιο φῶς, λίγο καθαρισμένο
ἀπὸ τὴ μύρα, ἔδειξε ἀλήθεια ὁμορφες σιλουέττες
στρατιωτῶν μαζεμένων στὸ λόγγο, πολὺ κοντά, σ' ἀπί-
σταση φωνῆς.

— Διάβολε! γαύγισε ἓνας ἴλλος Βούλγαρος.

Εἶταν τόσο βέβαιος, γιὰ τὴν ἐνέδρα, ὅπου τοὺς
ὀδηγοῦσε τὸ φεγγάρι, πού μὲ μεγάλο πόνο κραιτοῦσαν
τὰ οὐρλιάσματα, στὸ τρομερὸ ξετύλιγμα πού ἔχχαν
βρεῖ ἐπιτέλους τὸν κίντυνο.

Χαμηλόφωνα ὁ Χαρίτζι πρόσταξε πῦρ. Ὁ ἐχτρικὸς
στρατὸς, πού εἶχε ἀκούσει, ἔρριξε πρῶτα.

— Ὄχ! ἔκανε ὁ Πετρόφ, ὁ ἄνθρωπος πού μῶλις
εἶχε παντρευτεῖ.

Ἐτρεψε κρατιόντας τὴν κοιλιὰ του κ' ἔπεσε, μ' ὄλο
πού ἔκανε ἐνεργητικὰ μὲ τὸ κεφάλι σημεῖο πῶς ὄχι!

Οἱ σφαῖρες σφύριζαν ἀπὸ τὸνα μέρος κι ἀπὸ
τᾶλλο, πολλαπλασιαζόνταν. Γρήγορα οἱ ἄντρες ἔπεσαν
χάμω.

Ὁ τελευταῖος, πού ἔμεινε ὀρθός, ἔπεσε κι αὐτός, ἔπεσε καὶ ξαπλώθηκε. Καὶ τοῦ φάνηκε σπόνειρό του πῶς εἶπαν μὲ στεναγμοὺς τὸνομά του, κεῖ κάτω, ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού τὸν εἶχαν σκοτώσει. Ἀγωνιώδικα ροχαλητὰ ἀντήχησαν ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη, ἔπειτ' ἀδυνατίσαν κ' ἐνώθησαν σιγὰ σὰ μουσική.

Ὅλα εἶταν σβησμένα κι ἄφωνα, ὅταν ἔν' ἀπὸ σπασμὶ ἔρτασε κουνιώντας πρῶσός.

Δάδεκα πτόματα : Ἐδῶ, οἱ ἔξι Μικεδόνες· ἐκεῖ, οἱ ἔξι Βούλγεραι . . . Θόματα ὑπερφυσικοῦ φόβου, μίθυσμένοι ἀπὸ τὴ φανταστικὴ παράδοση δὲν ζαίρανε, οὔτε αὐτοί, οὔτε κείνοι νὰ γυρῶσουν στὸ στρατό πεδὸ. Οἱ ἄντρες, τῶν δυὸ περιπολιῶν μάλιστα μισοβλεπόνταν, σὰ σκιές, κ' εἶχαν σκοτωθεῖ στὴν τύχη, σὰ τυφλά, σὰ σκοτεινά, χωρὶς νὰναγνωριστοῦν, χωρὶς νὰ ξαίρουν πῶς ἀγαπιῶνται, χωρὶς νὰ καταλάβουν πῶς εἶναι ἀδέρφια, ὅπως γίνεται πάντα στὸν πόλεμο . . .

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

«ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ»

(Ἀπὸ τὸ Β', τὸν ἀνέκδοτο τόμο)

ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

Ποῦ καὶ πότε γνωριστήκαμε, δὲ θυμάμαι. Δὲ συνεργαστήκαμε ποτέ, πουθενά. Τονὲ διάβαζα, φοιτητῆς ἀκόμα, στὴν «Ἑβδομάδα» τοῦ Δ. Καμπούρογλου, κκι θυμάμαι τίτλους ἀπὸ τὰ ἔργα του. Ἀ. γ. «Ἀθηνοὶ καὶ νύκτες» — «Εὐρύαλος» — «Πέραν τοῦ Ἴσθμοῦ».

Καθαρευουσιάνος, ἀπελπιστικὰ καθαρευουσιάνος. Στυλίστας ὁμως τῆς καθαρεύουσας. Ἔτσι τὸν ἔκρινα τότε, παιδί πού τονὲ διάβαζα.

Ἀργότερα γνωριστήκαμε καὶ χαιρετιόμαστε ἐγκαρδιώτατα. Εὐγενικός, καθῶς εἶναι, γιὰ ὅλους ἔχει ἕναν καλὸ λόγο κ' ἕνα σφίξιμο τοῦ χεριοῦ ἐγκαρδιώτατο. Σὲ ἀνταμώνει στὴν ὁδὸ Σταδίου καὶ σὲ πλησιάζει μὲ τέτιο τρόπο, πού θαρρεῖς πῶς ἔχει κάπιο σπουδαῖο μυστικὸ νὰ σοῦ ἀνακοινώσει. Κι ὁμως σὲ πλησιάζει γιὰ νὰ σὲ ρωτήσῃ ἀπλοῦστατα . . . γιὰ τὴν ὑγεία σου.

Ὁ Σουρῆς ἔγραψε κάποτε γι' αὐτὸν τὸ ἀκόλουθο χαρακτηριστικώτατο δίστιχο :

Ὁ Παγανέλης — λείψανο
τῆς σμίλης τοῦ Φειδίου,

πού βρίζεται σὰ σύγνεφα
καὶ στὴν ὁδὸν Σταδίου.

Γιατὶ ἡ σκέψη του — ἡ φιλολογικὴ, ἐννοῶ — πάντα σὰ σύγνεφα περιπλανάται καὶ τὸ κορμί του πάντα στὴν ὁδὸν Σταδίου περιφέρεται μὲ ρυθμὸ, μὲ ἀρμονία, μὲ καινικότητα — ἴδιο καλοῦπι ἀναλλοίωτο, χρόνια καὶ χρόνια τώρα.

Τις προάλλες εἶχα πάει στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη νὰ ρωτήσω τὸ Μάργαρη γιὰ κάπια βιβλία πού χρειάζομουν. Δὲν τονὲ βρήκα στὸ γραφεῖο του. Μοῦ εἶπαν πῶς τονὲ ζήτησε ὁ διευθυντῆς καὶ βρίζεται ἀπὸ ὦρα στὸ γραφεῖο του.

— Ποιὸς εἶναι τώρα διευθυντῆς; ρώτησα.

— Ὁ κ. Παγονέλης!

— Ὁ Σπύρος ὁ Παγανέλης;

— Βεβαίωτατα!

— Τότε νὰ πάω νὰν τονὲ συχαρῶ.

Καὶ τράβηξα στὸ γραφεῖο του. Στεκότανε ὀλόρθος μπρὸς στὸ τραπέζι του καὶ μιλοῦσε μὲ τὸ Μάργαρη. Σὰ μὲ εἶδε, ἤρθε μὲ ὀρμὴ καταπάνω μου. Μοῦσφιξε τὸ χέρι, μ' ἔπιασε δυνατὰ ἀπὸ τὸ μπράτσο — ἀκόμα μὲ πονεῖ — καὶ μὲ ρώτησε γιὰ τὴν ὑγεία μου.

Τονὲ συχάρηκα γιὰ τὸ διορισμό του, τοῦ εἶπα πόσο τιμάει τὴν ὑπηρεσία ὁ διορισμός του, κι ἄλλα πολλὰ — ὅλα ἀληθινὰ, χωρὶς ἄνοστα κοπλιμένα.

Κατασυγκινημένος μὲ συνῶδευσε, πάντα σφίγγοντας τὸ μπράτσο μου, ἴσαμε τὴν πόρτα τοῦ γραφείου του σὰν ἔφυγα.

Ἔστερ' ἀπὸ μερικὲς μέρες μὲ ἀντάμωσε. ἕνα δειλινό, στὴν πλατεία τῆς Ὀμονοίας.

Μὲ ζύγωσε καὶ μὲ ρώτησε μ' ἐνδιαφέρο.

— Ποῦ ἔχεις τὸ γραφεῖο σου;

— Μὰ δὲν ἔχω γραφεῖο γιὰ τὴν ὦρα...

— Τελοςπάντων, κάπου θὰ πηγαίνεις, ἀπὸ κάπου θὰ περνᾷς συχνά, κάπου θὰ μπορεῖ νὰ σὲ ζητήσῃ κανεὶς! Ξακολούθησε μ' ἐπιμονή.

— Μό, ξαίρω κ' ἐγώ!...

— Τελοςπάντων, ὀρισέ μου ἕνα μέρος.. εἶναι ἀνάγκη..

— Κάποτε περνῶ ἀπὸ τὸ «Ἀθηναϊκὸ βι-

βλιοπωλείο», εκεί αντικρύ στο Χρηματιστή-
ριο...

— Καλά !... Καλά !... Εύχαριστώ !...

Τί να με ήθελε ;... Ήσπαζα τὸ κεφάλι μου
γιὰ ὦρα. Βέβαια, κάπιο βιβλίο του θὰ θέλει
νὰ μοῦ στείλει.

Τὴν ἄλλη μέρα, βράδι βράδι, πέρασα ἀπὸ
τὸ « Ἀθηναϊκὸ βιβλιοπωλεῖο ».

— Πέρασε ὁ κύριος Παγανέλης, μοῦ εἴ-
πανε, κι ἄφισε τὴν κάρτα του γιὰ σᾶς...

Ἦθελε νὰ μάθει πού συγνάζω γιὰ νὰ
μοῦ ἀνταποδώσει τὴ βίζιτα πού τοῦλαμα στὸ
γραφεῖό του !

Πάντα τυπικός καὶ σ' ὄλα τυπικός — κι
ὡς ἄνθρωπος κοινωνικός καὶ ὡς συγγραφέας.
Μπροστὰ ἀπ' ὄλα, οἱ τύποι.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΥΜΑΤΑ ΨΥΧΗΣ

Ὡ εἰσεῖς κυπαρισσόκηχοι γιαιοί,
Ποῦ με δεχόσαστε τὰ βράδια
Συννεφιασμένο σκοτεινὸ,
Καὶ με τ' ἀνάλαφρά σας χάρδια,
Μοῦ ἐτραγουδοῦσατε βαθειά,
Μετ' στήν ψυχὴ μου τὴ θλιμένη
Καί, με τὰ θολὰ σας τὰ νερά,
Σφιχτιά, σὰ λούφαρο με δένει.

ΚΥΡΟΣ ΛΑΝΕΖΗΣ

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΕΤΡΑ

ΜΙΑ ΚΑΡΔΙΑ

Ἦγινε ὁ τέταρτος τόμος τῶν « Ἀθλιῶν » μεταφρασμένος ἀπὸ
τὸν ποιητὴ Μ. Ἀγγέρη. Ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ λογοτεχνικὴ
σημασία τῆς καινούριας μετάφρασης φαίνεται ἀπὸ ἓνα
κεφάλαιο τοῦ βιβλίου πού ὄλοι τὸ διαβάσαμε, σὰν εἴ-
μαστε παιδιὰ γιὰ... νὰ μὴ τὸ νιώσουμε, τὸ περίφημο
κεφάλαιο « Καρδία ὑπὸ πέτρα ». Διαβάστε μερικὰ κομ-
μάτια του ἀπὸ τὴν καινούρια μετάφραση :

Τί νκι ἔρωτας ; ὄλος ὁ κόσμος μεζεμένος σ' ἓνα
ἔν καὶ μόνο, ἓνα ἔν καὶ μόνο ἀπλωμένο σ' ὄλο τὸν
κόσμο καὶ ὡς τὸ Θεὸ ἀκόμα· νὰ ὁ ἔρωτας !

Ἐρωτας, τῶν ἀγγέλων τὸ « Χαῖρε » πρὸς τὰστέρια.

Πόσο θλιμμένη εἶν' ἡ ψυχὴ, ὅταν εἶναι θλιμμένη
ἀπὸ τὸν ἔρωτα ! Τί κενὸ μέσα μας, ὅταν λείπει τὸ
ἔν πού αὐτὸ μόνο του γεμίζει τὸν κόσμο ! Ὡ ! πόσο
εἶναι ἀλήθεια πὸς τ' ἀγκυπημένο πλάσμα γίνεται ὁ

Θεὸς μας. Θὰ ζήλευε ὁ Θεὸς γι' αὐτὸ χωρὶς ἀμφι-
βολία, ἂν δὲν εἶχε πλάσει τὴ δημιουργία γιὰ τὴν
ψυχὴ καὶ τὴν ψυχὴ γιὰ τὸν ἔρωτα, αὐτὸς τῶν ὄλων
ὁ Πατέρας.

Μερικὲς σκέψεις εἶναι προσευχές. Εἶναι στιγμές.
πού ὄποιε στάση κι ἂν κρατῆ τὸ σῶμα, ἡ ψυχὴ εἶναι
γονατισμένη.

Οἱ χωρισμένοι ἔρωτοί, γιὰ τ' ἀγκυπημένο πρό-
σωπο πού τοῦς λείπει ξεγελοῦνται με χίλια χιμι-
ρικὰ πράγματα, πού ἔχουν ἔμωσ τὴν πραγματικό-
τητά τους. Τοῦς ἐμποδίζουν νὰ βλέπουνται, δὲν μπο-
ροῦν ν' ἀλληλογορασθῶν· ἀλλὰ βρίσκουν χίλια μέσα
μυστικῆς ἀνταποκρίσεως. Στέλλουν ὁ ἓνας στὸν ἄλ-
λον τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν, τὸ ἀρώμα τῶν λου-
λουδιῶν, τὸ γέλιο τῶν παιδιῶν, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
τὸ στεναγμὸ τοῦ ἀνέμου, τις ἀκτίνες τῶν ἀστρων, ὄλη
τὴ δημιουργία. Κκι γιὰ τὸ ἔχι ; Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ
Θεοῦ ἔγιναν γιὰ νὰ ὑπηρετοῦν τὸν ἔρωτα Ὁ ἔρωτας
εἶναι παντοδύναμος καὶ γεμίζει τὴ φύση ὀλόκληρη
με τὰ μηνήματά του

Ὡ ἄνοιξη, εἶσαι ἓνα ἐρωτικὸ γράμμα πού γράφω
σ' ἐκείνη.

Ὁ Θεὸς δὲν μπορεί νὰ προσθέσῃ τίποτε στὴν εὐ-
τυχία αὐτῶν πού ἀγκυπιοῦνται· μπορεί μόνο νὰ δώσῃ
στὸν ἔρωτά τους διάρκεια χωρὶς τέλος. Ἦστερε ἀπὸ
μὴ ζωὴ ὄλη ἔρωτα, μὴ κλωνότης ὄλη ἔρωτα· εἶναι
τὸ μόνο μεγάλωμα πού μπορεί ἀληθινὰ νὰ δώσῃ·
ἀλλὰ νὰ μεγλώσῃ σ' ὄλη τῆς τὴν ἔνταση τὴν ἀλά-
λητη εὐτυχία πού ὁ ἔρωτας δίνει στὴ ψυχὴ εὐθύς
ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο καὶ στὸ
Θεὸ τὸν ἴδιο. Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ οὐρα-
νοῦ· ὁ ἔρωτας εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ ἀνθρώπου.

Βλέπεις ἓνα ἀστέρι γιὰ δύο λόγους, γιὰ τὴν εἶναι
φωτεινὸ καὶ γιὰ τὴν εἶναι μυστήριο. Ἀλλὰ ἔχει κοντὰ
σου πιδ γλυκερὰ ἀκτινοβολία καὶ πιδ μεγάλο μυστή-
ριο, τὴ γυναικία.

Ὅλοι, ὄποιοι κι ἂν εἴμαστε, ἔχομε τὰ ὄντα πού
εἶναι ἡ πνοή μας. Ἄν μεζ λείψουν, μεζ λείπει ὁ
ἀέρας, πνιγόμεσαστε χωρὶς αὐτά, ὁ θάνατος. Ἀλλὰ
εἶναι τρομερὸ νὰ πεθίνας κνεὶς ἀπὸ ἔλλειψη ἀγάπης.
Εἶναι ἡ ἀσφυξία τῆς ψυχῆς !

Ὅταν ὁ ἔρωτας συγχωνεύει δύο ὄντα σὲ μίαν ἐνό-
τητα ἀγγελικὴ καὶ ἱερή, τὰ ὄντα αὐτὰ βράσαν τὸ μυ-
στικὸ τῆς ζωῆς· εἶναι τὰ δύο ἄκρα τῆς ἴδιας μοίρας·
εἶναι τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἴδιου πνεύματος. Ἀγκαπᾶτε,
πετᾶτε !

Τὴν ἡμέρα πού μὴ γυναικία περνεῖ μπροστὰ σου
κι ἀφήνει φῶς στὸ πέρασμα τῆς, εἶσαι χαμένος, ἀγα-
πᾶς. Ἐνα μόνο σοῦ μένει νὰ κάμης, νὰ τὴ σκέπτε-

σαι ἀδιάκοπα, ὅσπου νὰ τὴν ἀναγκάσης νὰ σκεφθῆ
καὶ αὐτὴ γὰρ σένα.

Ὁ, τι ὁ ἔρωτας ἀγγίζει, μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ
τὸ τελειώσῃ.

Ἄν εἶσαι πέτρα γίνε μαγνήτης· ἂν εἶσαι φυτὸ
γίνε ἀμὴ μου ἔπτου· ἂν εἶσαι ἄνθρωπος γίνε ἔρωτας.

(Ὁ ἔρωτας ἔχει παιδικότητες, τ'ἄλλα πάθη ἔχουν
μικρότητες. Ντροπιασμένα τὰ πάθη πού κάνουν τὸν
ἄνθρωπο μικρό! Τὴν σ' αὐτὴ πού τὸν κάνουν
παιδί!

Πρόχμακ παρᾶξενο! τᾶκουσες ποτέ σου; Εἶμαι
στό σκοτάδι. Ἦναι πλάσμα ἔφυγε καὶ πῆρε τὸν οὐρανὸ
μαζί του.

Ἦσεις πού ὑποφέρετε γιὰτὶ ἀγαπᾶτε, ἀγαπᾶτε πε-
ρισσότερο ἀκόμη. Νὰ πεθάνῃς ἀπὸ ἀγάπη, εἶναι σὰ
νὰ ζῆς ἀπὸ ἀγάπη.

Ἀγαπᾶτε. Μὴ σκοτεινὴ ἔγκληση μεταμόρφωση
εἶναι ἀνακτεμένη μ' αὐτὸ τὸ μαρτύριο. Ἦγει ἔκταση
ἢ ἀγωνία.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΓΗΣ

ΤΟ ΜΑΒΙ ΓΙΟΥΛΑΚΙ

Σοῦ τὸ εἶπα κάποτε χωρὶς νὰ θέλω, σοῦ τὸ εἶ-
πα. Εἶταν ἓνα σοῦρουπο ἀνοιξιότικο. Ἦρθες νὰ μοῦ
κάμης ἐπίσκεψη πού εἶχα τὸ παιδί μου ἀρρωστο.
Κάθησες ἀγνάτια μου. Φοροῦσες ἓνα μαβὶ φόρεμα
λίγο ἀνοιχτὸ στὰ λαιμά, καὶ τὰ μάτια σου, τάλη-
σμόνητα μάτια σου λαμποκοπούσαν. Καμώθηκες τό-
τε πὼς δὲν τᾶκουσες κείνο πού σοῦ μίλησα. Σήκω-
σες μόνο τὸ κουρτινάκι καὶ κοίταζες μὲ κάποιο ἀδρι-
στο σαναίστημα, τίς ὑστερες ἀναλαμπές τοῦ Ἥλιου
πού εἶχε βασιλέψει πιά. Καὶ μόλον τοῦτο σοῦ τὸ εἶ-
χα πει καθάρᾳ.

«Καλότρυχοι πού δὲν ἐνωσαν τίποτε, πού δὲν τοὺς
δένει τίποτα μὲ τὸν κόσμον».

Μιλοῦσα γιὰ τὸ παιδί. Μὰ μέσα μου καί ἄλλο
μιλοῦσε. Κι ὅμως δὲν τᾶκουσες. Ἦ καμώθηκες πὼς
δὲν τᾶκουσες. Τὸ ἴδιο. Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο;

Κ' ἐσὺ τὸ ξαίρεις, κι ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξαίρει,
καὶ τὰ στοιχεῖά τὸ μιλοῦνε.

«Ἐνα δέλι, κάποιος κρίνος ἄκουσε ἓνα μαβὶ
γιουλάκι πού στέναζε» λέει τὸ πολυφύλητο τρα-
γοῦδι. «Ὁ καημένος ὁ κρίνος πόνεσε τὸ μαβὶ γιου-
λάκι. Σιγὰ σιγὰ ἔγειρε, καὶ μὲ τρόπο πολὺ γλυκίνο
τρόπο, τὸ ρώτησε γιὰ τὴν αἰτία τοῦ πόνου του.»

«Τὸ μαβὶ γιουλάκι τοῦ ἀποκρίθηκε :

— «Κείνο τὸ ρόδο πού βλέπεις κει ψηλά... καί-
νο τὸ ρόδο...»

«Ἀναφυλλητὰ τὸ κλείσον τὸ στόμα.»

«Μὰ ὁ κρίνος κατάλαβε καὶ βάλθηκε νὰ ξαλα-
φρώσει τὸ μαβὶ γιουλάκι.»

«Βράδι βράδι, σὰν ἔπεσε τὸ σκοτάδι, κ' ἓνα σι-
γανὸ ἀεράκι ἀρχίνησε νὰ νανουρίζει τοὺς πόνους
τῶν λουλουδιῶν, ὁ κρίνος μίλησε σὲ μορφο τὸ ρόδο :

— «Κείνο γὸ γιούλι πού βλέπεις ἐκεῖ κάτω...
τὸ γιούλι ἐκείνο...»

«Τὸ ρόδο σκαρφαλωμένο κει ψηλά δὲν ἄκουσε ἢ
καμώθηκε πὼς δὲν ἄκουσε. Τὸ ἴδιο. Δὲν εἶναι τὸ
ἴδιο...»

«Μὰ στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου» λέει τὸ τραγοῦδι
«ὁ κρίνος πόνεσε βαθιὰ νὰ μαβὶ γιουλάκι. Καὶ τὸ
μαβὶ γιουλάκι πόνεσε τὸν κρίνο. Γιατὶ τὰ ὄνειρα δὲν
εἶναι αἰώνια. Ὅχι! Δὲ βαστάνε γιὰ πάντα τὰ γα-
λάζια ὄνειρα.»

«Μὰ, εἴτε γιὰτὶ ὁ πόνος εἶταν βαθύς, εἴτε γιὰτὶ
τὸ ζῦπνημα εἶταν ἀπότομο, ἓνα μεσημέρι πέθανε
τὸ μαβὶ γιουλάκι. Στὸ θάνατό του κλάψαν πολλοὶ
Πάρα πολλοὶ θρήνησαν τὸ θάνατό του. Μὰ τὸ ζῦδι
του μόνο δυὸ φυλλαράκια τὸ ράναν. Κ' εἶταν δυὸ
ρόδου φυλλαράκια. Δυὸ ἄλικα φυλλαράκια. Δυὸ μα-
τωμένα δάκρυα, πές.»

«Περίεργο! Δὲν εἶν' ἀλήθεια περίεργο;»

Καὶ τὸ λεγα. Καὶ τὸ ξανάλεγα μέσα μου τὸ τρα-
γοῦδάκι. Μὰ ἐσὺ καμώουσαν πὼς δὲ γροικᾶς.

Σήκωνες μόνο καὶ ξανασήκωνες τὸ κουρτινάκι
καὶ κοίταζες τίς ὑστερες ἀναλαμπές τοῦ Ἥλιου πού
εἶχε βασιλέψει πιά...

Λευκάδα Φλεβάρη 1921.

ΑΠΗ. ΠΕΡΑΙΚΑΡΤΗΣ

ΟΝΕΙΡΟ ἢ ΝΥΧΤΑ

Ὁνειρο ἢ νύχτα, τὸ φεγγάρι μὲς στὴν κἀμαρὰ μου
πονετικὸ στὴ μόνωση μοῦ κάνει συντροφιά.

Νᾶσαι καλά, τραγοῦδιστή, ποιήθης στὴ γειτονιά μου
καὶ στὶς γειτονοποῦλες μου τραγοῦδια εἶπες γλυκά.

Μὰ τώρα, σ' ἄλλες γειτονιὲς χαρίζεις τὴ φωνή σου
κι ὁλοένα σβήνει ἢ ἀπόσταται τὸ μάγεμμα, ὡ θαρρῶ,
πὼς καί μοῦ ἄφησες ἐδῶ ἀπὸ τὴν τρελλὴ ζωὴ σου,
πὼς καί ἐπῆρες ἀπὸ μὲ στοῦ διάβα σου τὸ ἀργό.

Ἄχ γύρνα ἐδῶ, τραγοῦδιστή, καὶ ξαναπές το πάλι
ἐκείνο τὸ παλιὸ τραγοῦδι τὸ ζακυνθινό,
ἄγνωστο μὲς σ' ἐν' ἄγνωστο τοῦ κόσμου ἔχει προβάλλει
κι' ὅμως σὰ σάλπισμα ἤχησε ἐκεῖ μέσα προῦνῶ.

Καὶ μὲς στοῦ φεγγαρόφωτο πού ἐδῶ μὲ πλημμυρίζει
τώρα χορεύουνε σεμνά, φερόμενα ἀπὸ μακριά,
μὲς σὲ ἀναμνήσες τρυφερὲς ἢ Ἀρετῆ, ἢ Δανάη,
ἢ Κορηλία, ἢ Εὐχαρη—γλυκά μου ξωτικά.

Α. ΑΡΓΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

«ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ»

Όπως τό υποσημείωκα στό περισμένο φύλλο, δημοσιεύου-
με σήμερα τήν κριτική τοῦ Ξενόπουλου πού τυπώ-
θηκε στό «Ἔθνος» (5 Αὐγούστου 1922, σελ. 1) καί
τήν κριτική τοῦ Κλ. Παράσχου πού τυπώθηκε στήν
έφημ. «Στέμμα» (7 Αὐγ. 1922, σελ. 1).

Ὁ κ. Δημ. Π. Ταγκόπουλος ἐξέδωκεν εἰς ἕνα
κομψόν τόμον τά «Φιλολογικά Πορτραῖτα», πού εἶχεν
ἐγκαταλείψει, τόν τελευταῖον καιρόν, εἰς διαφόρους
ἐφημερίδας. Κοσμεῖται ἀπό τά σκίτσα τῶν ἀνάφα-
ρομένων λογίων καί δημοσιογράφων, — ἔργα τοῦ κ.
Μίμη Παπαδημητρίου, τά πλεῖστα ἐπιτηχημένα, —
καθώς καί ἀπό μερικάς γελοιογραφίας τοῦ Θέμου
Ἄννινου. Βιβλίον περιεργόν, ἐνδιαφέρον, ἀξιανθύνου-
στον. Ζωντανή ἀναπαράστασις μᾶς σημαντικῆς πνευ-
ματικῆς περιόδου τῆς Νέας Ἑλλάδος. Καί ἀξιόλογος
συμβολή εἰς τήν ἱστορίαν τῆς Λογοτεχνίας τῆς.

Ὁ συγγραφεύς, ζωγραφίζων οὕτω τοὺς συγχρόνους
του, ὅσους ἐγνώρισε περισσότερο, ὅσους ἀνεμίχθησαν
ἀποσδήποτε εἰς τήν φιλολογικὴν του ζωὴν καί τὴν ἐπη-
ρέασαν, λέγει ὅτι κίμνει ἀπλῶς τὴν αὐτοβιογραφίαν
του. Ἰσως μετριοφρονεῖ. Τό βέβαιον εἶναι ὅτι ὑπάρ-
χει καί πολλή αὐτοβιογραφία. Προσέχουν ὅμως αἱ βι-
ογραφίαι, οἱ χαρακτηρισμοὶ καί τάνεκδοτα τῶν ἄλλων.
Τό μόνον πού θά ἴμποροῦσε κανεὶς νά παρατηρήσῃ,
εἶναι ὅτι δὲν ἐξετάζονται μὲ ἀρκετὴν εὐρύτητα, — καί
κάποτε διόλου, — αἱ ἰδέαι τῶν βιογραφουμένων, ὥστε
νά προκύπτῃ στοιχειωδῶς καί ἡ ἰδεολογία τῆς ἐποχῆς,
ἢ μᾶλλον ἐκάστης ἐποχῆς, διότι τὰ πορτραῖτα τοῦ κ.
Ταγκόπουλου ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ 1890 καί φθάνουν ὡς
τὸ 1922. Ἡ δικαιολογία του ὅμως, διὰ τὴν παράλει-
ψιν αὐτὴν, θά ἦτο πρόχειρος καί βάλισμος: Δὲν ἔ-
γραψε μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Ἐπιτέλους δὲν τὸν ἐνδι-
έφερον αἱ ἰδέαι ὅλων αὐτῶν τῶν «τύπων» ἀφοῦ μάλι-
στα μερικοὶ εἶναι ζήτημα ἂν εἶχαν καί καμμίαν ἰδέαν.
Ὅσον δι' ἐκείνους πού εἶχαν καί πού ἐνδιέφεραν τὸν
κ. Ταγκόπουλον, θά μᾶς τοῖς γνωρίσῃ ἰδεολογικῶς
δι' ἄλλης σειρᾶς. Καί θά ἀρχίσῃ ἀπὸ τὰς ὁμιλίας
του μὲ τὸν Παλαμᾶν

Θά ἴμποροῦσε ἀκόμη νά παρατηρήσῃ ὁ αὐστη-
ρός, ὅτι τὰ πορτραῖτα αὐτὰ εἶναι γραμμένα πολὺ
βιαστικά, πολὺ δημοσιογραφικά. Φαίνεται ὅτι μετὰ
τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἐγράφη μὲ ἄνεσιν, μὲ ὄρεξιν
καί μὲ ἀρκετὴν *ντοκυμαντασιόν*, — ἐννοῶ τὸ πορ-
τραῖτο τοῦ Ραμπαγά, τὸ τελειότερον, — ὁ κ. Ταγκό-

πουλος εἶδεν ὅτι τὸ πρᾶγμα θά *ἐχρόνιζεν*, ἂν ἐπέ-
μενεν εἰς τὸν ἴδιον τρόπον. Καί τὸν ἄλλαξε. Διότι δὲν
ἴμπορεῖ κανεὶς νά φαντασθῇ ὅτι εἶχε τόσα νά πῆ
διὰ τὸν Κλεάνθη Τριανταφύλλου, καί δὲν εἶχεν ἄλλα
τόσα τοῦλάχιστον διὰ τὸν Μητσάκη, τὸν Παλαμᾶν,
τὸν Θέμον Ἄννινον. Ἄς ποῦμε λοιπὸν ὅτι τοῖς ἄλ-
λους τοὺς πῆρε τὸ σχέδιον . . . τοῦ βιβλίου, ἢ δημο-
σιογραφικῆ ἀνάγκῃ καί ἀκόμη ἴσως ἢ ρωμέτικῃ ὀκη-
ρία, ἢ *βαργεσισιά*, ἢ ὁποία σπανίως τελειώνει κἀτι
ὅπως τὸ ἤρχισεν. Ὅπως δὲποτε, δὲν ἐννοῶ μὲ τούτο
ὅτι καί τὰ συντομώτερα πορτραῖτα δὲν ἔχουν τὴν
ἀξίαν των, τὸ ἐνδιαφέρον των, τὴν πρωτοτυπίαν των
καί τὴν χάριν των.

Κάποτε ἔκαμα κι ἐγὼ τὴν ἰδίαν ἐργασίαν. Ἐν-
νοῶ τὰ «Τριάντα Χρόνια Φιλολογικῆς Ζωῆς» τῶν
ὁποίων τὸ πρῶτον μέρος ἐδημοσίευσεν ἡ «Καθημε-
ρινή» τὸ 1919. Εἶν' ἐπίσης μία φιλολογικὴ αὐτοβιο-
γραφία, μὲ πλατεῖς χαρακτηρισμοὺς τῶν προσωπικο-
τήτων, ὅσας ἐγνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον. Σκοπεύω νὰ
δημοσιεύσω καί τὸ δεύτερον εἰς τὴν «Καθημερινήν»,
νά ἐκδώσω δὲν κατόπιν καί τὰ δύο. Ἀν εἰσεύρω ποτὲ
καί ἂν θά τὸ κατορθώσω Ἐνθυμιζῶ ὅμως ὅτι προη-
γήθη μία τοιαύτη ἐργασία ἐκ μέρους μου, διὰ νά μὴ
νομισθῇ ἀργότερα ὅτι ἐμιμήθη τὸν κ. Ταγκόπουλον,
— τὸ ὁποῖον θά ἦτο μὲν τιμὴ μου, ἀλλ' ὄχι καί ἀλή-
θεια.

Παρατηρῶ, τέλος, καί τὸ ἐξῆς προσωπικὸν περιο-
γότατον: Ὁ κ. Ταγκόπουλον ἐξωγράφησε καί τὸ ἰδι-
κόν μου πορτραῖτο. Εἶμαι δὲ *ὁ μόνος*, μέσα εἰς ἕνα
τόμον ὅπου φιγουράνουν πενήντα ζῶντες καί νεκροί,
τὸν ὁποῖον ὁ ζωγράφος κακομεταχειρίζεται! Αὐτὴ ἡ
ἐξάφρεσις δὲν ἄρκει νά μὲ κολακεύῃ; Μοῦ ἐνθυμι-
ζει μάλιστα καί κἀτι ἄλλο: Ὁ κ. Παλαμᾶς, ὁ μεγά-
λος Δάσκαλος τοῦ κ. Ταγκόπουλου. κάποτε, εἰς μίαν
πρωτοχρονιάτικην ἐκιδεώρησίν του εἰς τὸ «Ἐμπρός»,
ἀράδιασεν ἐπίσης καμμιά πενήνταρὰ πεζογράφους
καί ποιητάς. Δι' ὅλους αὐτοὺς, καί διὰ τὸν τελευ-
ταῖον, εἶχεν ἕνα καλὸν λόγον. Μόνον δι' ἐμὲ δὲν
εἶχε παρὰ μίαν βρισιάν! Ὁρισμένως λοιπὸν *κἀτι
συμβαίνει*, διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νά εἶμαι πολὺ-πολὺ
ὑπερήφανος! . . .

Γ. Ρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, ἕνας ἐκ τῶν εἰσηγητῶν τῆς
ὑποκειμενικῆς κριτικῆς, τῆς ἐμπρεσιονιστικῆς, τῆς κρι-
τικῆς τῶν ἐντυπώσεων, ὅπως λέγεται, ὑποστηρίζει, ὅτι
διὰ τὸν κριτικὸν τὰ ὑπὸ κρίσιν ἔργα εἶναι μία ἀφορμὴ
πρὸς ἐξιστόρησιν τῆς ἰδίας ψυχῆς. Τὸ ἴδιον περίπου
ἐπέσβεσε καί ὁ Ὅσκαρ Οὐάιλντ, πρόδρομος εἰς τὸ

ζήτημα αὐτὸ τοῦ Ἀνατὸλ Φράνς καὶ ἀληθῆς ἰδρυτῆς τῆς ἐμπροσθοιστιτικῆς κριτικῆς. Κάτι παρόμοιον ἐπεχείρησε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἴσως, συγγραφέων τὰ «φιλολογικὰ του σκίτσα» τὸ τελευταῖον ἔργον, ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» κ. Ταγκόπουλος. Ὁμιλῶν περὶ τῶν συγχρόνων του, περὶ τοῦ Παλαμά, τοῦ Γαβριηλίδου, τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Ξενοπούλου, τοῦ Μητσάκη, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀποθονόντων ἢ ζώντων λογοτεχνῶν καὶ κορυφαίων δημοσιογράφων, τ' ἄρθρα τῶν ὁποίων ἤγγισαν πολλάκις τὰ ὄρια τοῦ λογοτεχνικοῦ ὕψους, εὗρίσκει τὸν τρόπον, ἔμμεσον ἢ ἄμεσον νὰ μᾶς εἰπῇ τόσα διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε μέσα εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου, τὸ σκίτσα, βιογραφικὸν καὶ λογοτεχνικὸν τοῦ συγγραφέως, προβάλλῃ ζωηρότερον ἀπὸ τὰ σκίτσα τῶν ἄλλων. Μανθάνομεν αἴφνης ἀπὸ τὰ Φιλολογικὰ Σκίτσα, ποῖα ἦσαν τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ κ. Ταγκοπούλου, εἰς ποῖα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας ἐντεμπουκάρισε, τὰς περὶ τοῦ ἔργου του κρίσεις τῶν σκιαγραφουμένων, καὶ πλείστας ἄλλας λεπτομερείας λίαν ἐνδιαφερούσας, τῆς νεότητός του καὶ τῆς ὠρίμου του ἡλικίας. Εἰς τὸ βᾶθος τοῦ πίνακος ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε ὁ κ. Ταγκόπουλος. Ἡ ἰδική του μορφή δεσπόζει τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ δὲν εἶναι μὲ ὀλιγωρέραν τῆς ἰδικῆς του τέχνης σκιαγραφημένα. Ζωντανεῖται πρόσωπα, πράγματα, περιβάλλοντα, τρόποις ζωῆς, ἐποχάς, μὲ ὀλίγας γραμμάς, συντόμως, ἀλλ' εὐγλώτους καὶ παρασπαστικῶς. Ἐνθὺ μεῖται ἡπεισόδια, φράσεις χαρακτηριστικῶς ἐνὸς συγγραφέως καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πενιχρὸν ὕλικόν κατορθώνει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ πολλάκις μίαν δολοζώντανον μορφήν. Εἰς ἄψυχα πράγματα ἐμφυσᾷ ζωὴν. Τί ζωντανότερον αἴφνης ἀπὸ τὴν σκιαγραφίαν τοῦ Μητσάκη ἢ τοῦ Γαβριηλίδου; Ὅταν τὰς ἀναγνώσωμεν δύσκολα λησμονοῦμεν τῶς σκιαγραφουμένους. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον αὐτῆ ἢ ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ταγκοπούλου. Τὰ «Φιλολογικὰ Σκίτσα» ἔχουν καὶ τὴν ἱστορικὴν των σημασίαν. Εἶνε ἓνα δοκουμέντον, μία πηγὴ πληροφοριῶν περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν κορυφαίων λογοτεχνῶν μιᾶς ὀλοκλήρου ἐποχῆς. Καὶ δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα αὐτό.

ΚΑ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΣΤΑΧΤΟΜΠΟΥΤΑ

Ἐνα δειλινὸ ὁ κ. Παντελῆς Χόρν ἐμπήκε στὸ θέατρο τῆς Κυβέλης κρατώντας στὸ χέρι του μιᾶ κουλούρα καὶ τρώγωντάς τηνε μακαρίως. Μόλις εἶχαν ἀρχίσει νὰ πρωτοφτειάνουν κουλούρες μὲ ἀνάμιχτο ἀλεύρι καὶ μοῦ κινήθηκε ἡ περιέργεια.

— Δός μου, Παντελή, λίγο, τοῦ εἶπα, νὰ δοκιμάσω τί λογῆς πρᾶμα εἶναι τὸ καινούριο αὐτὸ φροῦτο ποῦ μᾶς χάρισε ἡ αὐτοτέλεια !..

Ὁ Παντελῆς μούρρηξε μιὰ λοξὴ μάτια καὶ μὲ στόμα μπουκωμένο μοῦ εἶπε :

— Τί ἔκανε λέει ;... Νὰ μοῦ πάρεις τὴν μπουκιά ἀπ' τὸ στόμα μου ;...

Νά, ἔλεγε ἡ ψυχροσύνθεση τοῦ Παντελῆ : Νὰ μὴ τοῦ πάρουν τὴν μπουκιά ἀπὸ τὸ στόμα του.

Γι' αὐτὸ ἀγωνίζεται τόσα χρόνια τώρα καὶ στὸ θέατρο : Γιὰ τὴν περίφημη μπουκιά.

Καὶ ἀγωνίζεται κρατερῶς μὲ ἔλα τὰ μέσα. Καὶ μὲ τὴν κριτικὴν, καὶ μὲ τίς φιλίες καὶ τὰ λιθάνισματα τῶν ἡθοποιῶν, καὶ μὲ τὴν ἐπίθεση ἐναντίον κάθε δραματικοῦ συγγραφέα ποῦ δαίχνη κάπιαν ὄρεξη νὰ δουλέψῃ τιμιώτερα καὶ ἀξιοπρεπέστερα γιὰ τὸ θέατρο—καὶ ἀγωνίζεται μὲ ἔλα, μὲ ἔλα.

Παρακολουθεῖ ταχτικώτατα τὸ θέατρο καὶ βλέπει τί θέλει τὸ κοινόν, σφυγμομετράει τὸ λαϊκὸ γούστο.

Βλέπει λ. χ. πὸς ὁ Πρινέας μαζεύει κόσμον μὲ τὸ ἀνόητο «Κέτσεν ... σίμου», — γιὰτί νὰ μὴ μιμηθοῦμε λίγο καὶ τὸν Πρινέα στὰ νεώτερα ἔργα μας ; Βλέπει τὸ Βόττη νὰ αἰσχρολογεῖ ἀπὸ «σκηνῆς», — καλὸς εἶναι κι ὁ Βόττης. Μὰ κι ὁ Ξενοπούλος ποῦ γράφει κἄπως σοβαρώτερα, τραβάει κι αὐτὸς κόσμον, — ἀς ἀλατίσωμε μὲ λίγο Ξενοπούλου τὸ καινούριο μας. Μὰ καὶ ὁ φιλοσοφικώτατος Μελάς θαμάζεται, — πᾶρ' τε καὶ λίγο Μελά. Ὡστόσο ἡ ἡθογραφία εἶναι τῆς μόδας, ἔχει πέραση, χειροκροτεῖται, τραβάει κόσμον, — ἀδάντε καὶ γιὰ τὴν ἡθογραφία. Κι ἂν ἀνέβαινε ὁ Πρινέας φέτος γὰ' ἄδαρο στὴ σκηνή, θ' ἀνεβάσει τοῦ χρόνου ὁ Παντελῆς ... αὐτοκίνητο — καὶ νὰ μοῦ τὸ θυμᾶστε.

Καὶ κατασκευάζεται ἔτσι τὸ «Φιντανάκι» καὶ ξεφουτρώνει ἡ «Σταχτομποῦτα» καὶ ἄλλα.

Ἡ μπουκιά τῆς κουλούρας πάντοτε. Νὰ μὴν τὴν ἀρπάξῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ στόμα μας τὴν μπουκιά.

Κ' ἔτσι ὁ Παντελῆς εἶναι ὁ μεγαλύτερος δραματικὸς συγγραφέας. Ὁ ὑπερμεγαλύτερος. Καὶ μὲ ἔλο τὸ δίκιο του.

II. ΑΧΟΡΝΟΣ

ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ

Δὲν ξεχνῶ τὴν ἀπόμυρην
τοῦ σπιτιοῦ σου γωνίτσα,
ποῦ πάντα τὴν ἐλάμπρυνε
τὸ χαμογέλιο σου, ἴτσα.

Μήτε τὸ πάντα δλάναιχο
στὸν κάμπο παραθύρι,
ὅπου τὸν πόνο μου ἄφινα
τὸ σῦθαμπο σὰ γείρει. .

Μήτε τὴν αὔρα ποῦ ἔρχονταν
νὰ μὲ χαϊδέψῃ—ὠμίνα !
Μὰ δὲν ξεχνῶ περσότερον
ἀπ' ἔλα, Ἐσένα, Ἐσένα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ Ζ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

Ἐκεῖ ὁ πολυβασάνιστος, ὁ μέγας Ὀδυσσεύς
 Κοιμόταν ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια δαμασμένος.
 Κ' ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε στὴ χώρα τῶν Φαίακων,
 Πού πρῶτα στὴν ἀπλόχωρη Ἰπερεία κατοικοῦσαν,
 Παράδ.πλα στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους ἰλαζόνες,
 Πού ὄντιας περισσὶα δυνατοί, πολλὰ κακὰ τοὺς φτιάναν.
 Κι ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς πῆρε στὴ Σκερία,
 Κι ἀπὸ ἄντρες σιταρόθρεφτου; μακριὰ συμμαζέψέ τους,
 Σὲ πόλη τοὺς τοιχόκλεισε, τοὺς ἔχτισ' ἐκεῖ σπίτια,
 Τοὺς ἔστησε ναοὺς Θεῶν, καὶ μοίρασε τὴ γῆ τους.
 Καὶ σὰν τὸν πῆρε ὁ θάνατος στὸν Ἄδη, τότε ὁ Ἀλκίνοσ
 Βασίλεψε, πού ἡ γνώμη του θεοκατέβητε εἶταν.
 Σ' ἐκείνου ἦρθε τὰ μέγαρα ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
 Τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀνθρώπου Ὀδυσσεύς μελετώντας.
 Καὶ μπήκε μὲς στὸ θάλαμο τὸν πολυδουλεμένο,
 Πού κόρη μ' ὄψη κι ὁμορφιά θεόμοιαστη κοιμόταν,
 Ἡ Ναυσικά, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἀλκίνοσ ἡ θυγατέρα.
 Σιμὰ ἔτανε δύο κοπελλιές χαριστοστολιζμένες,
 Στὰ πλάγια θύρας σφρανταχτῆς μὲ τὰ κλεισμένα φύλλα.
 Σὰν ἀγεράκι χύθηκε στὴν κλίνη τῆς παρθένας,
 Καὶ σιτάθηκε ἀποπάνωθε, καὶ μίλησέ της κ' εἶπε,
 Τῆς θυγατέρας μοιάζοντας τοῦ θαλασσακουμένου
 Τοῦ Δύμαντα, πού ὁμήλικη τὴν εἶχε κι ἀκριβῆ της
 Μ' αὐτῆς τὴν ὄψη μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
 «Ὀκνὴ μαθές, ὦ Ναυσικά, σὲ γέννησε ἡ μαννούλα,
 Καὶ κάθονται ἀσυγύριστα τὰ λαμπερά σου ρούχα·
 Μὰ ἀγγίζει ὁ γάμος, πού ὁμορφα κ' ἐσὺ νὰ βάλῃς πρέπει.
 Νὰ δώσης γιὰ νὰ βάλουνε κ' ἐκεῖνοι πού σὲ πάρουν.
 Αὐτὰ δὲ φέρνου, ὄνομα καλὸ στὸν κόσμου μέσα,
 Πού κι ὁ γονιὸς νὰ χαίρεται, κ' ἡ βλογημένη ἡ μάνα.
 Μόν' πᾶμε πιά νὰ πλύνουμε, ἡ ἀύγῃ καθὼς χαράξῃ.
 Θάρθω κ' ἐγὼ νὰ δώσω σου βοήθεια, νὰ προφτάξῃς,
 Νὰ τοιμαστῆς, γιατί πολὺ δὲ μνησκεις πιά παρθένα,
 Παρ' ἀπὸ τώρα οἱ διαλεχτοὶ τῆς χώρας τῶν Φαίακων
 Γυρεύουνε σε, πού κ' ἐπὺ μαζὺ μ' αὐτοὺς μετρίεσαι.
 Μόν' ἔλα, βάλ' τὸ δοξαστὸ γονιὸ σου τὴν ἀγούλα,
 Τὰ ζᾶ νὰ παραγγεῖλῃ αὐτός, κι ἀμάξι πού νὰ πάρῃ
 Τῆς ζῶνες, τὰ φορέματα, καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ χράμια.
 Κάλλιο κ' ἐσὺ μ' αὐτὰ νὰ πᾶς, παρὰ νὰ περπατήξῃς,
 Τὶ βρίσκονται τὰ πλουσταρεῖα πολὺ μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα»
 Αὐτὰ σὰν εἶπε, μίσεψε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
 Στὸν Ὀλυμπο, πού τῶν θεῶν εἶναι καθέδρα στέρια,
 Τὶ μὴτ' ἀνέμοι τὴ φυσοῦν, μῆτε βροχὴ τὴ δέρνει,
 Καὶ μῆτε χιόνι ἀγγίζει τὴν, παρὰ καθάριο ἀγέρι
 Ἀπλώνεται ἀσυννέφιαστο, καὶ φῶς λευκὸ τὴ λούζει.
 Κεῖ μέσα αἰῶνια χαίρουνται οἱ ἰθάναντοι, καὶ πῆγε,
 Τῆς κόρης σάνε μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
 Κ' ἦρθε ἡ Αὐγὴ ἡ καλόθρονη, καὶ σήκωσ' ἀπ' τὴν κλίνη

Τῆ λαμπρόφορξ Ναυσικά, πού τόνειρο θυμόταν
 Καί θάμαζε. Καί κίνησε μέσ στά παλάτια ἀμέσως,
 Νά τό μνητήσι τοῦ ἀκριβοῦ γονιοῦ τῆς καί τῆς μάννας.
 Βρῆκε τῆ μάννα στή γωνιά σιμά στίς παρακώρες,
 Κ' ἐκλωθε νῆμα πορφυρί. Τόν κύρη εἶδε παρόξω,
 Στούς βασιλέους σάν πήγαινε τοὺς δοξαστούς. πού κάναν
 Βουλῆ, καί τόν καλούσανε οἱ λεβέντηδες Φαιάκοι.
 Καί στάθηκε στὸν ἀκριβό γονιό κοντά, καί τοῦ εἶπε :

«Καλέ μου κύρη, ἐν' ἀψηλό δὲ θά μοῦ βῆς ἀμάξι,
 Μ' ὁμορφες ρόδες, τὰ λαμπρὰ φορέματα νὰ πάρω,
 Πού λεωμένα κρίτουνται, στό ρέμα νὰ τὰ πλύνω ;
 Ἐσίνα τοῦ ἴδιου πρέπε σου, σάν πρώτος τῶν μεγάλων,
 Μέσ στίς βουλές νὰ κάθῃσαι μὲ ρούχα ὀλοκαθάρια.
 Ἐχεις καί πέντε γιούληδες μαζί σου στό παλάτι,
 Δυό παντρεμένους, κι ἄλλους τρεῖς, τῆς ὥρας παλληκάρια,
 Πού πάντα θένε νιόπλυτα γιά τοὺς χορούς πού πᾶνε.
 Ἐγὼ ὅλα αὐτὰ τὰ νοιάζομαι καί τὰ γερνῶ στό νοῦ μου».

Εἶπε τοῦ κύρη· ντράπηκε νὰ ξεστομήσῃ λόγο
 Γιά γλυκὸ γάμο· δμῶς αὐτός τῆ νοιώθε, καί τῆς κρένει.

«Καί τὰ μουλάρια μου ἔπαρε, κι ὅ,τι ἄλλο θές, παιδί μου,
 Καί σὺρε' ἀμάξι οἱ παραγιοὶ θὰ σοῦ ἀρματώσουν τῶρα,
 Μ' ὁμορφες ρόδες· ἀψηλό, καί μὲ καλάθια ἀπάνω»

Αὐτὰ σάν εἶπε, πρόσταξε τοὺς πορχιούς, πού ἀκούσαν,
 Κι ἀμάξι τοῦ ἀρματώσανε μὲ τίς καλές τίς ρόδες,
 Καί τὰ μουλάρια βάλανε μέσ στό ζυγὸ καί ξεψᾶν.
 Φέρνει ἀπομέσα ἡ κορασιά τὰστραφτερά τὰ ρούχα,
 Κι ἀπᾶς στό καλοτόρνευτο τὰμάξι τὰ φορτώνει.
 Τῆς βάζει ἡ μάννα λιμπιστὸ φαγι μέσ στό κανίστρι,
 Λογῆς λιγοῦδια, καί κρασί μέσα σ' ἀσκι τραγήσο.
 Τότες ἡ κόρη ἀνέβηκε στάμάξι, κ' ἡ μαννούλα,
 Ὡς καί ροὶ τῆς ἔδωκε χουσό, γεμάτο λάδι,
 Μὲ τίς κοπέλλες τῆς μαζί νάλείψῃ τὸ κορμί τῆς.
 Καί παίρνει τὸ μαστίγι αὐτὴ μὲ τὰ λουριά τὰ ὠραῖα,
 Δίνει βιτσιὰ τῶν μουλαριῶν καί ξεκινοῦν μὲ κρότο,
 Κι ἀπαβα τρέχουν φέρνοντας τὰ ρούχα καί τὴν κόρη,
 Ὅχι μονάχη· οἱ κοπελλιές περπάταγαν κατόπι.
 Καί φτάσανε στὸ ποταμοῦ τὸ ρέμα τὸ πανώριο,
 Βρῆκαν ἀσειρευτὰ νερά γιά πλύση, πού ἀναβρῦζαν
 Λαμπρὰ, καί πού τὰ πιό λερὰ σκουτιὰ θὰ καθαρίζαν.
 Καί τὰ μουλάρια ξέξεψαν καί ξέλυσαν ἐκεῖνες
 Σιμά στό χόχλιο ποταμό, νὰ βόσκουν καί νὰ τρῶνε
 Τὴν ἀγριάδα τῆ γλυκειά. Σηκῶσαν ἀπ' τὰμάξι
 Τὰ ρούχα, καί βουτώντας τα μέσ τὰ νερά τὰ σκοῦρα,
 Γοργὰ καί μὲ συνερσιὰ στοὺς λάγκους τὰ πατοῦσαν.
 Καί σάν τὰ πλύναν κ' ἐβόλαν κάθε λερό σημάδι,
 Πῆγαν, κράδα τὰπλωσαν ἀπάνω στήκρογιάλι,
 Κεῖ πού τίς πέτρες λεύκαινε, πᾶς στή στεριά τὸ κῦμα.
 Καί σάνε λούστηκαν κι αὐτές κι ἀλείφτηκαν μὲ λάδι,
 Καθῆσανε καί γεύτηκαν στοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους,
 Μέσ στή λιγκάδα ἀφίνοντας τὰ ρούχα νὰ στεγνώσουν,
 Καί σὰ χαρήκανε θροφή, κ' αὐτὴ κ' οἱ παρακώρες,
 Βγάλαν τίς μπόλιες, κ' ἐπαιζαν τῆ σφαῖρα ἀνάμεσὸ τους,
 Κ' ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικά τοὺς γλυκοτραγουδοῦσε,
 Πῶς ἡ Σαιτιτέρτρα ἡ Ἄρτεμη, στίς ράχες ροβολώντας

Τοῦ θεόρπου Τάυγετου, ἢ στοῦ Ρυμάνθου τὰ ὄρη,
 Βρίσκει χαρὰ σ' ἀγριόχοιρους καὶ στὰ γοργὰ τὰ λάφια,
 Κ' οἱ Νύρες τῶν δεντρότοπων, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
 Μαζί της παίζουν, κ' ἡ Λετώ κοιτάει κι ἀναγαλλιάζεται,
 Ὡς τόσο ἐκείνη πιὸ ἀψηλὰ κρατάει τὴν ὄψη ἀπ' ὄλες,
 Ποῦ γλήγορα ξανοίγεις τὴν, ἂν κι ὄλες ὠριες εἶναι,
 Ἔτσι καὶ τώρα σφάνταζε ἡ παρθένα μίς στις ἄλλες.
 Τὴν ὦρα ὁμως ποῦ θέλοντα; στοῦ σπιτί νά γυρίση,
 Ξανάζεψε, καὶ δίπλωτε τὰ λαμπερὰ σκουτιά της,
 Ἄλλο στοῦ νοῦ της ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
 Ποῦ νά ξυπνήση ὁ Ὀδυσσεύς, νά δῆ τὴν ὦρια κόρη,
 Καὶ νά τὸν πάρη τότε αὐτὴ στὴ χώρα τῶ Φυιάκων.
 Σραῖρα σὲ μιά της κοπελλιά πετᾶει ἡ βασιλοπούλα,
 Μὰ ἀστόχησε, καὶ στοῦ βαθύ τὴν ἔρριξε ποτάμι.
 Φωνὴ τότε ὄλες σέρνουνε, ξυπνάει ὁ Ὀδυσσεύς,
 Μισσοσηκώνεται, κι αὐτὰ στοῦ νοῦ του διαλογιέται.

« Ἄλλοίς μου, καὶ σὲ τί λογῆς ἀνθρώπων νά ἦρθα χώρα!
 Νᾶναι ἀραγες ἀσύστατοι, κι ἀδικοπράχτες κι ἀγριοί,
 Ἡ νᾶχουνε φιλοξενιά καὶ θεοφοβιά στοῦ νοῦ τους;
 Σὺν κοριτσιῶν ψιλὴ φωνὴ σταυτιά μου νά βουίζη,
 Σὲ Νύρες πῶχουν τᾶψηλὰ μονιά τους κορφοβούνια,
 Καὶ τίς πηγές τῶν ποταμῶν, καὶ τὰ χλωρὰ λιβάδια,
 Ἡ νᾶμαι μέσα σὲ θνητούς, ποῦ ἀνθρώπινα ληλοῦνε;
 Ἄς πάω μονάχος μου νά δῶ καὶ νά καλοξετάσω.»

Καὶ βγήκε ἀπ' τὰ χαμόδεντρα ὁ μέγας Ὀδυσσεύς,
 Κι ἀπὸ τὸ δάσο τί πηχτό μὲ τὴ βαρειά του χέρα
 Κόβει πολύφυλλο κλωνὶ νά κρύψῃ τᾶχαμνά του.
 Καὶ σὰ λιοντάρι χοῦμιξε βουνόθρερτο, ποῦ ξέρει
 Τὴ δύναμή του, ποῦ βροχὴ κι ἀνέμους δὲ φοβᾶται,
 Μόνε μὲ μάτια φλογερὰ βόδια κι ἄρνιά ζυγώνει,
 Ἡ ἀγριολάφια κυνηγάει μὰ καὶ σὲ στέρια μάντρα·
 Ἡ πείνα θὰ τὸν ἐσπρωχνε τὰ πρίδατα νέρπάζη.
 Ἔτσι στις ὠριοπλέξουδες κοπέλλες ὁ Ὀδυσσεύς
 Ξεκίναε, ἂν κι' ὀλόγυμνος, τί ἀνέγκη τότε σκούντα.
 Σκιάζοντ' αὐτὲς στὴν ὄψη του τὴ θαλασσοδαρμένη,
 Καὶ λαριασμένες στοῦ γιालοῦ σκορπιένται τίς ἀκροῦλες.
 Μονάχα ἡ κόρη ἀπόμεινε τοῦ Ἀλκίνου, τί στὰ στήθια
 Θάρρος τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ, καὶ πῆρε τῆς τὸ φῶδο.
 Ἀγνάντια στάθη ἀσάλευτη. Κ' ἐκείνος διαλογιόταν,
 Ν' ἀγγίξῃ της τὰ γόνατα τῆς νέας καὶ νά προσπέσῃ,
 Γιὰ ἀπομακρόθε μὲ γλυκὰ νά τὴ ρωτήξῃ λόγια
 Ποῦ πέφτει ἡ χώρα, καὶ σκουτιά συνάμα νά γυρέψῃ;
 Καὶ συρρωτέρω ἐκρινε νά τὴν παρακαλέσῃ
 Ἀπομακρόθε στέκοντας, μὲ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια,
 Μὴν πειραχτῆ ἂν τῆς ἀγγίξῃ τὰ γόνατα ὁ Δυσσεύς.
 Κι ἀμέσως στοχαζούμενα γλυκομιλώνοντας κρένει.

« Προσπέφτω σου, ὦ βασίλισσα, θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι.
 Ἄν εἶσαι ἀπ' τίς ἀθάνατες ποῦ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 Παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ μέγα Δία τὴν κόρη,
 Στὴν ὄψη καὶ στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφιά σὲ κρῖνω.
 Ἄν εἶσαι πάλε ἀπλὴ θνητὴ, τοῦ κόσμου κατοικητέρα,
 Καλότυχοι κι ὁ κύρης σου κ' ἡ βλογιμένη ἡ μάννα,
 Καλότυχα τ' ἀδέρφια σου, ποῦ πάντα στὴν ψυχὴ τους
 Περίσσις γίνεσαι ἀφορμὴ χαρᾶς, καὶ καμαρώνουν

Τέτοιο βλαστάρι σὰ θωροῦν μὲς στοὺς χερούς νὰ μπαίνη.
 Μὰ ἀκόμα πιό καλότυχος; ἀπ' ὄλους εἶν' ἐκεῖνος,
 Πού βγῆ στὰ δῶρα νικητῆς, καὶ νύφη του σὲ πάρη.
 Τὶ σὰν καὶ σένα ἄλλο θνητὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
 Ἄντρα ἢ γυναῖκα. Θαμασμός μὲ πιάνει σὰν θωρῶ σε.
 Τέτοια στὴ Δῆλο μιά φορά, πρὸς τὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλου,
 Νεοβλάσταρη εἶδα φοινικιά μὲ χάρη νὰ φουντώνη.
 Τὶ κι ἀποκείθε πέρασα μὲ λαὸ πολὺ μαζί μου,
 Παίρνοντας δρόμο πού εἶτανε γραφτὸ νὰ μὲ παθιάσῃ.
 Καὶ κηθὼς τότες σάστισα τὴ φοινικιά σὰν εἶδα,
 Τὶ τέτοιο ἀπὸ τῆς γῆς δειριὶ ποτὲς δὲ βλάστησε ἄλλο,
 Τώρα κ' ἐσένα, ὦ κορασιά, θαμάζω, καὶ σαστιζῶ,
 Κι ὅσο ἂν πονῶ, τὰ γόνατα φοβᾶμαι νὰ σοῦ ἀγγίξω.
 Εἴκοσι μέρες ὡς τὰ χτὲς στὰ μαῦρα εἴμουν πελάγη,
 Ποῦ ἀνέμοι κι ἄγρια κύματα μὲ σέρνουν ὀλοένα
 Ἄπ' τὸ νησι τῆς Ὠγουγιᾶς. Κ' ἐδῶ μὲ ρήχτει ἡ μοῖρα
 Νὰ πάθω κι ἄλλα· τί θαρρῶ δὲν ἐπαψαν ἀκόμα,
 Μόνε οἱ θεοὶ κι ἄλλες πολλὲς φουρτοῦνες μοῦ τοιμάζουν.
 Σπλαχνίσου με, ὦ βασίλισσα, πού ἐσένα πρώτη βλέπω,
 Κατόπι μύρια βάσανα, κι ἄλλο ἄνθρωπο κανένα,
 Ἄπ' ὄσους κατοικοῦν αὐτὸν τὸν τόπο, δὲ γνωρίζω.
 Τὴ χώρα δεῖξε μου, καὶ δὸς λουρὶ σκουτιοῦ νὰ βάλω,
 Ἄν ἔχῃς ρουχοτύλιγμα μαζί σου ἐδῶ φερμένο.
 Κ' ἐσένα οἱ Θεοὶ νὰ ἑώσουνε ὅσα ζητάει ἡ ψυχὴ σου,
 Ἄντρα, καὶ σπῖτι, καὶ καλὴ καρδιά ἀναμεταξύ σας
 Πού ἄλλο στὴ γῆς καλλίτερο καὶ πιό λαμπρὸ δὲν εἶναι.
 Παρὰ μιά γνώμη νάχουνε γυναῖκα κι ἄντρας πάντα
 Στὸ σπῖτι, νὰ λυποῦνται ἔχτροι, νὰ καμαρώνουν φίλοι,
 Καὶ τὸ καλὸ τους ὄνομα νὰ συχνακοῦν ἐκεῖνοι».

Κ' ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικά τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
 «Ἔνε, πού μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ δεῖχνεις,
 Στὸν κόσμον τὴν καλοτυχιά μοιράζει τὴν ὁ Δίας
 Καὶ σὲ καλοῦς καὶ σὲ ἀχαμνοῦς, τοῦ καθενοῦ ὅπως θέλει.
 Κ' ἐσένα, αὐτὰ πού σοῦδῶσε χρωστᾶς νὰ τὰ ποφέρνης.
 Ὡς τόσο, μ'ὰ καὶ πάτησες σ' ἐτούτη μας τὴ χώρα,
 Δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φορεσά, μήτ' ἄλλο πού ταιριάζει
 Σὲ παθισμένον πού ἐρχεται μὲ θερμοπαρακάλια.
 Τὴν πόλιν θὰ σοῦ δεῖξω ἐγὼ, καὶ ποιοὶ ἐδῶ ζοῦν θὰ μάθῃς.
 Αὐτὴ τὴν πολιτεία καὶ γῆς τὴν ἔχουν οἱ Φαῖάκοι,
 Κ' ἐγὼ μαι τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα
 Πού ἀπ' αὐτὸν ἡ δύναμη κρεμιέται τῷ Φαῖάκων».

Εἶπε, καὶ τίς ὠριόμαλλες φωνάζει παρακόρες
 «Σταθῆτε, ὦ κοπελλιές· γιατί σὲ δψῆ ἀντροῦ σκορπιέστε ;
 Ἡ τάχα φοβηθήκατε πῶς εἶναι ἔχτρος ἐτούτος ;
 Δὲ ζῆ στὸν κόσμον ὁ ἄνθρωπος, κι οὔτε ποτὲς θὰ ὑπάρξῃ,
 Πού θάρρη ἐδῶ, τὸν πόλεμον νὰ φέρῃ στοὺς Φαῖάκους,
 Γιατὶ ἐμᾶς οἱ ἀθάνατοι πολὺ μᾶς ἀγαπᾶνε.
 Ἀπόμακρα στοῦ πέλαγου τὴν ἄκρη κατοικίᾳμε,
 Καὶ μὲ τᾶμᾶς ἄλλοι θνητοὶ δὲ σμίγουν ἐδῶ πέρα.
 Ἄν ἦρθε αὐτὸς ὁ δύστηνος μὲς στὰ πλανέματά του,
 Νὰ τὸν δεχτοῦμε πρέπει μας, γιατί ὁ Δίας μᾶς στέλνει
 Φτωχοῦς καὶ ξένους· λιγοστό, μὲ ἀγαπητὸ ναι ὄφρο.
 Μόν' ὀδοῦτε του, κοπέλλες μου, φαί, πιετὸ τοῦ ξένου,
 Καὶ στὸ ποτάμι λοῦστε τον, σ' ἀπάνεμο ἔγαν τόπον».

Είπε, και στάθηκαν αυτές, φώναξ' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
 Καὶ τὸ Δυσσέα σὲ γωνιὰ συμμαζεμένες πήραν,
 Σὲν ποῦπε τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα.
 Βάλαν κοντά του φορεσὰ χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 Τοῦ δῶσαν λάδι σταλαχτό σὲ ροὶ μαλαματένιο,
 Καὶ τὸν καλέσανε νὰ μπῆ καὶ νὰ λουστῆ στὸ ρέμα.
 Κι ὁ μέγας τότες Ὀδυσσεὶς στὶς παρακόμες κρένει.
 «Μακριὰ σταθῆτε, ὦ κοπελλιές, μονάχος μου νὰ πλύνω
 Τὴν ἄσμη ἀπὸ τοὺς ὤμους μου, καὶ νὰ λείψω μὲ λάδι,
 Ποῦ λάδωμα πολὺν καιρὸ δὲν εἶδε τὸ κορμὶ μου·
 Μπρὸς σας ἐγὼ δὲ λούζομαι, γιὰτι ντροπῆς μου εἶναι.
 Σιμά σὲ ὁμορροπλέξουδες νὰ γυμνωθῶ κοπέλλες».

Κι αὐτὲς ἀποτραβήχτηκαν καὶ τῶπαν τῆς παρθένας,
 Κ' ἐπλενε ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεὶς στὸ ρέμα τὸ κορμὶ του·
 Ξαρμίζοντας τὴ ράχη του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὤμους,
 Κι' ἀπ' τὸ κεφάλι τρίβοντας τῆς θάλασσας τὴν ἄσμη.
 Καὶ σάνε λούστηκε καλὰ κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,
 Καὶ τὰ σκουτιὰ πού τοῦδωκε ἡ παρθένα σάνε νύθη,
 Τοῦ Δία ἡ γέννα, ἡ Ἀθηνᾶ, τὸν ἔκαμε νὰ δείχνη
 Σὲν πιοὺς μεγάλους καὶ παχύς, κι ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τῶ
 Ὠρία κρεμιόντανε σγουρά, πού μοιάζανε ζουμπούλια,
 Καὶ σάν πού χύνει μάλαμα σι' ἀσῆθι ἀντρας τεχνίτης.
 Πού ὁ Ἡραϊστος τὸν ἔμαθε κ' ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τέχνη,
 Καὶ δίνει χάρη στὰ ἔργα του, παρόμοια τοῦ περέχα
 Τοὺς ὤμους καὶ τὴν κεφαλὴ μὲ περισσὴ μιὰ χάρη.
 Πῆγ' ἔπειτα καὶ κάθησε στῆς θάλασσας τὴν ἄσμη,
 Στράφτοντας χάρες κι ὁμορφιές. Τὸν θάμασε ἡ παρθένα,
 Καὶ πρὸς τῆς ὠριοπλέξουδες κίρες γυρνᾶει καὶ κρένει
 «Ἀκούστε με, ὦ ἀσπρόχερες κοπέλλες, τί σᾶς κρένω,
 Στους Φυιάκους τοὺς θεόμοιαστους δὲν ἦρθε αὐτός ὁ ἀντρας
 Χωρὶς νὰ τὸ θελήτουνε οἱ ἀθάνατοι τοῦ Ὀλύμπου·
 Σὲν τὸν πρωτόειδα, φάνηκε πτωχὸς καὶ τιποτένιος,
 Μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Μακάρι τέτοιος νᾶβγαίνει κι ὁ ἀντρας ὁ δικός μου,
 Καὶ νᾶστεργε στὸν τόπο αὐτὸν μ' ἐμᾶς νὰ λημεριάξῃ.
 Μὰ δόστε του, κοπέλλες μου, φαεῖ πιστὸ τοῦ ξένου».

Κι αὐτὲς ἀκοῦν τὰ λόγια τῆς καὶ κάνουν καθὼς εἶπε,
 Κι ἀμέσως παραθέτουνε φαεῖ, πιστὸ, σιμά του.
 Κ' ἔτρωγε κ' ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ πολὺπαθος Δυσσέας.
 Τὶ εἶχε πολὺν καιρὸ θροφή στὸ στόμα του νὰ βάλῃ.
 Καὶ τότες ἄλλο ἡ Ναυσικά ἡ ἀσπρόχερη σοφίστη.
 Διπλώνει βάζει μὲς σιῶριό τᾶμάξῃ τὰ σκουτιὰ τῆς,
 Ζέβει τὰ δυνατόνυχα μουλάρια, κι ἀνεβαίνει,
 Παραμινώντας τὸν τρανὸ Δυσσέα μ' αὐτὰ τὰ λόγια:
 «Σῆκω, νὰ πᾶμε τώρα ἐμεῖς στὴ χώρα, νὰ σὲ φέρω,
 Στοῦ κύρη μου τοῦ φρόνιμου τάρχοντικό, τοὺς πρώτους
 Ἀπὸ τοῦς Φυιάκες ἐκεῖ νὰ δῆς καὶ νὰ γνωρίσης.
 Μὰ κάμε, δ,τι σοῦ λέω ἐγὼ· θαρρῶ πὼς κόφτει ὁ νοῦς σου.
 Ὅσο χωράρια ἡ χτήματα περνοῦμε τῶν ἀνθρώπων,
 Ἐσὺ νὰ γοργοπερκατᾶς πίσω ἀπὸ ζᾶ κι ἀμάξῃ,
 Μὲ τις κοπέλλες. Τότ' ἐγὼ τὸ δρόμο θὰ σοῦ δείχνω,
 Στὴ χώρα, ὡς νὰ ζυγώσουμε πῶχει τειχιὰ πυργᾶτα.

Κεῖ πέρα, γύρω τοῦ λαμπροῦ τοῦ Ποσειδίου, θὰ δοῦμε

Τὴν ἀγορά, μὲ γωνιακὲς βαθιὰ χωσμένους πέτρες
 Στρωμένη. Τάρμενα αὐτοῦδά τῶν καρabiῶνε φτιάνουν,
 Τῆς γούμενες καὶ τὰ παννιά, κεῖ ξύνουν τὰ κουπιὰ τους.
 Τὶ οἱ Φαίαικες δὲν ἀγαποῦν σαγίτες καὶ δοξάρια,
 Μόν' καρabiόπαννα, κουπιὰ, καὶ πλοῖα κάλοφτιασμένα,
 Ποῦ χαίρουνται τὰ τοὺς ἀφροὺς τῆς θάλασσας περνώντας.
 Τρέμω τῇ γλώσσα τους, κανεὶς ἂν τύχη κοὶ μὲ κρίνη
 Τὶ ἔχουν περίσσια ἀδιαντροπιὰ πολλοὶ τους μὲς τῇ χώρα·
 Κ' ἕνας πρόστυχος μπορεῖ νὰ πῆ ἀγνατεύοντάς μας·
 «Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ ἀκολουθαίει τῇ Ναυικῇ ὁ ξένος ;
 Ὁ ὄριος κι ὁ τρανός ; καὶ ποῦ τὸν βρῆκε ; δίχως ἄλλο
 Τὸν παίρνει· ἢ πρέπει νάπεσε μὲ πλοῖο, ἢ ζωμερίτης
 Καὶ τονὲ δέχτηκε· τί αὐτὸς τῆς γειτονιάς δὲν εἶναι.
 Ἴσως καὶ παρεκάλεσε Θεό, καὶ τῆς κατέβη
 Ἄπ' τὰ οὐράνια, σύγκλινη γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχη.
 Κάλλιο ποῦ πῆγε κάπου ἄλλοῦ γαμπρό της νὰ διαλέξη,
 Τὶ αὐτοῦς τοὺς συντοπίτες της τοὺς ἀψήφαι τοὺς Φαιάκους,
 Ποῦ μύριοι τὴν ἐγύρεψαν, κι ἀπὸ τοὺς πιδὲ μεγάλους.»
 «Αὐτὰ θὰ ποῦνε, καὶ ντροπῆς ἐγὼ θὰ τῆχῳ ἀλήθεια.
 Μὰ κι' ἄλλη τέτοια νᾶκανε θὰ τὴν κατηγοροῦσαν.
 Πῶρχεται δίχως φιλικὴ καὶ τῶν γονιῶν της γνώμη,
 Κι ἄντρες ζητάει πρὶ νὰ γενῆ φανερωμένος γάμος.
 Ἄκου με, ὦ ξένε, κ' ἐρχου ἐσύ, ἂν θῆς ἀπὸ τὸν κύρη
 Στὸν τόπο σου προβόδημα, καὶ γλήγορο ταξίδι.
 Στὸ δρόμο θῆερης τὸ λαμπρό τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ δάσο,
 Λεύκου μ' ἀνάβρυσμα νεροῦ, κι ὀλόγυρα λιβάδι.
 Ἐκεῖ ναι τοῦ γονιοῦ μου ἡ γῆ· καὶ τὰνθοπεριδόλια.
 Ἄπο τῇ χώρα, ὡς ἐκειδὰ μπορεῖς βουητὸ νᾶκούσης.
 Κἀθησ' ἐκεῖ καὶ πρόσμενε νὰ φτάσουμε στὴ χώρα,
 Καὶ μέσα νὰ κατέθουμε στὰ γονικὰ μας σπίτιο.
 Καὶ πιά σὺν πῆς πῶς εἴμαστε φτασμένοι ἐμεῖς στὰ σπίτια.
 Τότες ξεκίνα κατακεῖ καὶ ρῶτα τοὺς διαβάτες,
 Ποῦναι τοῦ μεγαλόκαρδου τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
 Εὐκόλα βρίσκονται, παιδί μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ δεῖξη,
 Τὶ τᾶλλα δὲ χτιστήκανε τὰ σπίτια τῶν Φαιάκων,
 Σὺν ποῦ χτιστήκαν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
 Καὶ σὰ βρεθῆς στὸ πρόσπιτο καὶ στὴν αὐλή, προχώρα
 Μὲς στὰ παλάτια γλήγορα, τῇ μάννα νᾶντικρύσης,
 Ποῦ κάθεται πρὸς τῇ γωνιά, μὲς στῆς φωτιᾶς τῇ φέξη,
 Καὶ κλώθει πορφυρὶ μαλλί, ποῦ νὰ τὸ δῆ· θαμᾶζεις.
 Στὸ στύλο ἀκουμπισμένη αὐτῇ, κ' οἱ δοῦλε· πίσωθὲ της.
 Ἐκεῖ στημένος βρίσκεται καὶ τοῦ γονιοῦ μου ὁ θρόνος.
 Ποῦ πίνοντας θὰ κάθεται μὲ ἄθνατο παρόμοιος.
 Πέρασ' τον, καὶ στὰ γόνατα τῆς μάννας βᾶλε χέριο,
 Ἄν θῆς νὰ σοῦβρη γλήγορα τοῦ γυρισμοῦ σου ἡ μέρα,
 Καὶ νὰ σοῦ ἀνοῖξη τὴν καρδιά, κι ἂς εἶναι ἡ γῆς σου ἀλάργα.
 Τὶ μιάς κ' ἡ μάννα μέσα της σὲ συμπονέση, ξέρτ' το
 Πῶς τοὺς δικούς σου θενὰ δῆς, καὶ γλήγορα θὰ φτάσης
 Στὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα.»
 Εἶπε, καὶ χτύπησε τὰ ζᾶ μὲ τὸ λαμπρό μαστίγι,
 Κι αὐτὰ μὲ μιᾶς ἀφήσανε τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
 Κι ὀρμήσανε στὰ τέσσερα, μὲ χάρη πιλαλώντας.
 Κι αὐτῇ κυβέρνα τεχνικὰ, σαλεύοντας ἀγέλια
 Τοῦ μαστιγιοῦ της τὸ λουρί, γιὰ νὰ προφταίνουν πίσω

Οι δούλες μὲ τὴν Ὀδυσσιά. Καὶ βασιλεύει ὁ ἥλιος,
 Καὶ φτάνουσι τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δοξασμένο δάσος.
 Κάθησ' ὁ θεῖος Δυσσέας ἐκεῖ, καὶ τοῦ μεγάλου Δία
 Τὴν κόρη προσευκλήθηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια τότες.
 «Τοῦ Δία τοῦ αἰγιόδοσκεπου ἀδάμαστη ἐσὺ κόρη,
 Συνάκουσέ με τώρα ἐσὺ, ποὺ ἄλλοτες ἀρνίουσιν
 Νίκουσής με, σὰ δέρνομουν ἀπὸ τὸν Κοσμοτίστη.
 Κάνε νὰ δείξουνε σπλοχινὰ κ' ἄγάπη οἱ Φαιακῆσοι».
 Τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλίδα,
 Μὰ δὲν τοῦ φανερώουνταν ὀμπρὸς του, τί φοβόνταν
 Τὸ γονικὸ τῆς ἀδερφοῦ πῶχε βαρὺ μαράζι
 Μὲ τὸ θεόμοιαστο Ὀδυσσιά, στὴ χώρα του ὡς νὰ φτάσῃ.

ANDRÉAS LATZKO

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝ*

Ὅχι, δὲν ἤθελε νὰ τὸνε λένε κορίτσι, νὰ τὸν
 πειράζουν, νὰ τὸνε βρίζουν, νὰ τὸν περιφρονοῦν.
 Ἄντις νὰ ξαναρχίσει αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς κόλασης,
 καλύτερα νὰ κολουθήσῃ τῇ μητέρα του. Ψάχνοντας,
 γύρευε πάνω στὸ μέτωπό του κ' ἤθελε νὰ τίς φω-
 νάξῃ, νὰ τὴ φωνάξῃ δυνατὰ σὰν ἄλλες φορές, τότες
 ποὺ δὲν ἤξαιρε μεγαλύτερη εὐτυχία παρὰ νάναι
 ἀρρωστος καὶ νὰ τὸν περιποιεῖται αὐτὴ. Τοῦρχότανε
 μιὰ ξάφρηνη ἐπιθυμιὰ νὰ χαϊδευτεῖ, νὰ κλαυτεῖ καὶ
 νὰ παρηγορηθεῖ, δίχως νὰ φοβάται μήπως ξέφυγε
 κάδε σκέψη του ἀπὸ τὰ χεῖλια του μὲς στὴν ἠχηρὴ
 ἐκκλησιά.

Γονατισμένη μπρὸς στὴν ἅγια Τράπεζα ἡ ἀδελ-
 φὴ Μαρία προσευχότανε. Τρομαγμένη σηκώθηκε
 ὅταν ὁ μονότονος ρόγχος τοῦ ἐτοιμοθάνατου μετα-
 ταμορφώθηκε στὴ στιγμή ἐκείνη φωνή, σέκεινη
 τὴν πρόσκληση· σὲ βοήθεια, ποὺ στὸ τέλος τῆς εἴ-
 τανε κάτι σὰ μουρμουρητὸ γεμάτο παράπονα καὶ
 κατηγορίες. Ἐσκυψε ἀπάνω του, ἔσφιξε ἀπαλὰ τὸ
 χέρι του κ' εἶπε «Πνεῖτε ; ὑπομονή ! θὰ περᾶ
 σει...»

Ὁ Ἐγκας φὸν Κρύλωφ, δὲν καταλάβαινε τί
 τοῦλεγε. Δὲν ἐνιωθε παρὰ τὸ δροσερὸ χέρι, τὸν τόνο
 τῆς φωνῆς ποὺ περίμενε, ποὺ δὲν εἶχε ξανακούσει
 ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ πέθανε ἡ μητέρα του... Αὐτὸ
 εἶτανε μουσικὴ... Ὁ πνιγμένος ἀχὸς ἀπὸ χίλιες λέ-
 ξες ποὺ ἀπὸ τόσον καιρὸ τίς εἶχε στερηθεῖ... Τοῦ
 φαίνονταν πῶς ἀνοίγανε ἐλ' εἰ πόροι ἀπὸ τὸ σῶμα
 του γιὰ νὰ φήσουν νὰ περάσῃ αὐτὴ ἡ μελωδία ποὺ
 ποτές του δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ψάλλῃ. Ἀ-
 χτινοβολώντας ἀπὸ εὐτυχία, μὲνα χαμόγελο ποὺ τὸνε
 μεταμόρφωνε, σήκωσε τὰ χέρια, ἔσυρε κοντὰ του
 τὴν ἀγαπημένη του φωνὴ καὶ παραπονέθηκε σαυ-
 τὴν, τὴν παρακάλεσε, τὴν ἰκέτησε σὰν παιδάκι ποὺ
 φοβάται καὶ κλαίει.

*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο (σελ. 25).

Ἡ καλογριά ἀποτραβήχτηκε, μὲ τὸ πρόσωπο
 κατακόκκινο, οἱ ἀρτηρίες τῆς χτυπήσανε δυνατὰ,
 σίμπως νὰ ξανάνοιξε ἡ καρδιά τῶν δεκάξῃ τῆς
 χρόνων μπρὸς στάντρινια αὐτὰ μπράτσα ποὺ ἀνοι-
 γόντανε πρὸς αὐτήν. Κοίταξε φοβισμένα γύρω τῆς
 γεμάτη ντροπὴ, καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ μιὰ
 φωνούλα ποὺ τῆς ξέφυγε ὅταν εἶδε τὸ βλέμμα τοῦ
 ξένου προσώπου ποὺ στηλώθηκε πάνω τῆς.

Ἔτανε ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ γειτονικοῦ κρεβατιοῦ
 ποὺ μὲ μιὰ μεγάλη προσπάθεια ἀνασηκώθηκε καὶ
 τέντωσε ταῦτι πρὸς τὸ μέρος τοῦ δόκιμου, ἐνῶ τὰ
 μάτια του πετούσανε σπίθες ἀπὸ τὸ θυμὸ του. Μὲ τὰ
 χεῖλια κίτρινα καὶ τὰ μουστάκια ἀνατριχιασμένα σὰ
 νάτανε ἄχρα ποὺ κορφωθήκανε κάθετα πάνω στὸ
 πανάσκημο μούτρο του, ἔγειρε ὅσο μποροῦσε ἔξω ἀπὸ
 τὸ κρεβάτι του καὶ φώναξε «Ἔ, σεῖς αὐτοῦ. Σφιξτε
 λοιπὸν τὰ δόντια σας. Θέλετε λοιπὸν νὰ μᾶς κάνετε
 γελοῖους μὲ τίς ἰσρημιᾶδες σας ;»

Σαστισμένη ἡ καλόγρια ἀκουσε, εἶδε τὰ κεφάλια
 τῶν ἀρρώστων νὰ σηκώνονται λιγάκι ἀπὸ τὰ
 μαξιλάρια, φλογερὲς ματιές ποὺ σταυρώνουνταν ὅλες
 στὴ διεύθυνση τοῦ μοναχικοῦ κρεβατιοῦ, καὶ μάν-
 τεψε ἀπὸ τὸν τόνο τῆς φωνῆς τους, πῶς μιὰ μυστη-
 ριώδικη ἀφυρμὴ τοὺς ἔκανε νάναι γεμάτοι θυμὸ γι
 αὐτὸν τὸ δυστυχισμένο.

Ὁ Ἐγκας φὸν Κρύλωφ ἀνασηκώθηκε κι αὐτός,
 κάθισε στὸ κρεβάτι του, μὲ τὸ πρόσωπο ἀλλαγμένο
 ἀπὸ τὸ θυμὸ του καὶ τὸ στηθας του νάνασαινε βα-
 θιὰ καὶ συχά. Τὸ δεξὶ του χέρι ἀπλωμένο χτυποῦσε
 τὸν ἀγέρα, κ' ὕστερα ξανάκλεισε τὴ γροθιά του.
 Δὲν εἶδε τὴν κίτρινη γάτσα ποὺ τὸν κοίταζε, τὰ τυ-
 φλωμένα ἀπὸ τὸν πυρετὸ μάτια του πλανιόντανε πέρ'
 ἀπὸ τὸ γειτονικὸ κρεβάτι. Δὲν ἔβλεπα παρὰ ἀόρι-
 στες γραμμὲς ἀπὸ τὰ πράματα, καὶ κοίταξε τὸ τέ-
 ρας ποὺ τὸ μῖσος του τοῦδειχνε. Δὲν εἶτανε ἀνθρώ-
 πος αὐτὸς ποὺ πρόφερε αὐτὲς τίς λέξεις. Ἔτανε ὁ

δράκος, ὁ μινώταυρος ποῦ τοῦ εἶχε φάει τὰ παιδικὰ του χρόνια, ὁ ὄχτρος ποῦ ποτὲ δὲν εἶχε γι' αὐτὸν λίγο ἔλεος, ἢ ἕναν καλὸ λόγο. Εἶτανε ἡ κλίμα ποῦ τότε βασάνισε, τὸν κορέϊδεψε, τὸν κυνήγησε, τοῦ πήρε ὅ,τι ποθοῦσε στὴ ζωὴ του.

Τώρα, τώραμποροῦσε νὰ σκοτώσει τὸ τέρας. Τώρα βρισκότανε κει... Τὸ στήθος του πλάταινε καὶ τὸ στόμα του εἶτανε ὀρθάνοιχτο. Θὰ πηδοῦσε λοιπὸν ἀπάνω του. Μὰ, ὅ,τε κι αὐτὴ τὴν τελευταία ἱκανοποίηση δὲ θὰμποροῦσε νὰποχτήσῃ! Ἡ πλημμύρα ἔφτανε μόνο ἴσαμε τὰ χεῖλια του, οἱ δυνάμεις του τὸν προδίδανε, κι ἀντὶς γιὰ τὰ ἐκδικητικὰ λόγια ποῦ θελε νὰ πει, ἀπὸ τὸ στόμα του ἔβγαине μονάχα ἄφρος καὶ μαῦρο αἷμα. Ἀκόμα μιὰ φορά, γύρευε γύρω του βοήθεια, ἀνοιξε πολὺ τὰ φοβισμένα μάτια του, ὕστερα ξανάπεσε ἀργὰ πίσω, στὰ χέρια τῆς καλογριάς, ἀνάλαφρος σὰν πληγωμένο πουλί.

Μιὰ παγερὴ σιωπὴ ἀπλωνότανε στὴν ἐκκλησία, ὅταν, τὸ βράδι, ἤρθανε οἱ στρατιῶτες νὰ πάρουνε τὸ πτώμα. Δίχως σάβανο, σκεπασμένο μοναχὰ μὲ τὸ ματωμένο του μαντύα, τὸν περάσανε μπρὸς ἀπὸ τοὺς συντρόφους του ποῦ, ἀκίνητοι, ἀτάραχοι, κοιτάζανε τὸ θόλο. Ὁξω, τὸν ἀκοιμπήσανε ἀπρὸς χεῖρα στὴ γυμνὴ γῆς, πλάι ἀπὸ τὸ σωρὸ τῶν γυαλιῶν ποῦ λαμποκοποῦσαν.

— Πάρε λοιπὸν τὰ μέτρα, φώναζε ὁ μεγάλος σηκώνοντας τοὺς ὄμους του κυνικά. Ὁ ἄλλος τὸν ἄκουσε καὶ, σιωπηλός, χάραξε μὲ τὸ λισγάρι του ἕναν τόπο γις ποῦφτανε ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἴσαμε τὰ πόδια του. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ, ὁ μεγάλος τοῦ χτύπησε ἀλαφρὰ τὸν ὄμο :

— Κοίταξε λοιπὸν αὐτὰ τὰ χερῶν. Χέρια πριγκηπέσσας. Ἄ! καταλαβαίνω πὺς δὲν πέθανε μ' εὐχαρίστηση. Θὰμποροῦσε κάτι νὰ κάνει ἀκόμα στὴ ζωὴ του.

Ὁ μικρὸς ἄρχισε νὰ σκοτίζεται.

— Μὰ τι βλακετεὶς κάθεσαι καὶ λές; Κανεὶς δὲ θέλει νὰ πεθάνει! Μήτε πλούσιος, μηδὲ φτωχός.

Καὶ βιαστικά, σὰ νὰ φοβότανε κι ἄλλες παρατήρησεις, ἄρχισε νὰ σκάβει τὸ λάκκο, χώνοντας μανασμένα τὸ λισγάρι του στὴ γῆς.

Ὁ μεγάλος στεκότανε ὀρθός, βυθισμένος στὴν παρατήρηση τοῦ κουφarioῦ. « Ἄν τὸν ἔδλεπε ἢ μὰ να του ἔτσι δὰ! » εἶπε μ' ἕνα φριχτὸ γέλιο. « Τώρα βέβαια αὐτὴ θὰ κάθεται σὲ καμιά βελουδένια πολυθρόνα καὶ θὰ πλέκει κανένα μάλλινο λαιμοδέτη γιὰ νὰ μὴν τύχει καὶ σιναχωθεῖ τὸ μωρο της. »

Ὁ μικρὸς ἄρχισε νὰ μουρμουρίζει, καὶ δείχνοντας μὲ τὸ κεφάλι τὸ ἄλλο λισγάρι:

— Δὲν τέλειωσες ἀκόμα τὰ παραμῦθια σου; Μπρὸς, δουλειά!

Ὁ ἄλλος ἀνασήκωσε τὰ μανίκια του, κοίταξε τὸ ἔργαλειο κατσοφιασμένος, ἔρηξε ἀκόμα μιὰ μα-

τιὰ στὸν ἥλιο ποῦ βασίλευε, κι ἄρχισε τὴ δουλειά, ἀναστενάζοντας.

Μὲς ἀπὸ τὸ πέπλο τῆς σκόνης ποῦ εἶτανε στὸ δρόμο, στήνανε οἱ τελευταῖες ἀχτίτες, σὰ βουτηγμένες μὲς στὴν καπνιά. Κι ἀνάμεσα στὴ σιγαλιά δὲν ἄκουγες παρὰ τὴ λαχανιασμένη ἀνάσα τῶν δυὸ νεκροθαπτῶν καὶ τὸ τρίξιμο τῶν λισγαριῶν ποῦ σκάβανε τὴ γῆς.

ΗΛΙΑΣ Φ. ΗΛΙΟΥ

ΣΤΟΥΣ ΑΔΙΚΟΣΚΟΤΩΜΕΝΟΥΣ

Ποῦ νᾶβρω τὴν Ἐκάβη τὴν παλιά;
Ποῦ νᾶβρω τὴ Νιόβη νὰ σᾶς κλάψει;
Ποῦ νᾶβρω μιὰ μητέρα μὲ φιλιὰ
Γὰ σκορπισμένα σας κορμιά νὸ θάψει:

Στὸ πρόσταγμα μιᾶς μητρικῆς σκληρῆς
— Ὡ θύματα ἄδοξα καὶ πλανεμένα! —
Κοίτεστε σκορπισμένα καταγίς:
Κουφάρια ἀνάξια καταφρονεμένα.

Σιεφάνια ἢ Νίκη δὲ μοιράζει πλιὰ
Κ' ἢ Δόξα στέκει ἀναγελάστρα πέρα.
Γιὰ θρήνους καὶ γιὰ νεκρικὰ φιλιὰ
Κρωγμοὶ κοράκων στὸ βαρὺν ἀέρα!

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΚΧΟΣ

ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΑΣ

Ἀθήνα 22-8-22

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ ἕσα καλὰ ἔγγραφες στὸ «Νουμά» γιὰ τὴν Ὀδύσεια. Μὲ λύπη μου ὅμως εἶδα πὺς ἔβαλες μιὰ μου παρατήρηση καὶ γιὰ τὸν Πολυλά, ποῦ εἶναι θὰ τὴν ἔκανα ἂν ἤξερα πὺς θὰ τὴ δημοσίευες, χωρὶς νὰ μεῦ τὸ πῆς. Ὁ Πολυλάς εἶναι ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποῦ πολεμήσανε γιὰ τὴν Ἰδέα, (Κοίτ. «Ἡ Φιλολογικὴ μας Γλώσσα»), κι αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ ξεχνῶμε ὅταν τὸν κρίνομε.

Δικός σου

Α. Ἐφταλιώτης

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΑ 1903

ΒΓΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ

Ιδιοκτήτης, εκδότης και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ, Α. ΣΤΕΪΝΜΕΤΖ ΗΛΙΑΣ Φ. ΗΛΙΟΥ

Επιστολές, επιταγές κτλ. παρακαλούμε να διευθύνονται: Δημ. Π. Ταγκόπουλο Poste Restante Εξωτερικού, Αθήνα.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

Για την Ελλάδα	δρ.	30	το χρόνο.
	>	15	το εξάμηνο.
	>	8	το τρίμηνο.
	£	1	το χρόνο.
Για την Αγγλία & Αίγυπτο	£	0,10	το εξάμηνο
	\$	5	το χρόνο
Για την Αμερική	\$	3	το εξάμηνο
και για τα άλλα μέρη	30 φρ.	τη χρονιά.	

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΛΟΓΑΡΙΑΖΟΥΝΕ οί φίλοι, τέλη του ερχόμενου Δεκέβρη, να γιορτάσουνε τὸ εικοσάχρονα τοῦ «Νουμά». Ἡ γιορτὴ θάναί καθαρά φιλολογική. Θά γίνει μιὰ ἐσπερίδα σὲ κάπια μεγάλη σάλα — τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου ἴσως — θά μιλήσουνε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παλιότερους καὶ τοὺς νέους ταχτικοὺς συνεργάτες τοῦ «Νουμά» καὶ θά βγῆ τὸ φύλλο τοῦ Δεκέβρη σὰν πανηγυρικό, μὲ περισσότερες σελίδες καὶ μὲ ἕλη πὸν νάναφέρεται στὴν εικοσάχρονη δράση τοῦ «Νουμά» καὶ μὲ ἄλλα πὸν θὰν τὰ κανονίσει ἡ Ἐπιτροπὴ πὸν σκηματίστηκε ἀπὸ τὸ Ρήγα Γκόλφη, τὸν Κώστα Παρορίτη καὶ τὸν Κίμωνα Θεοδωρόπουλο. Ὁ πρόεδρος τῆς «Ἐταιρίας τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων» κ. Ν. Λάσκαρης δὴλωσε στὸ διευθυντὴ τοῦ Νουμά πὸς θά λάβει κ' ἡ Ἐταιρία ἐπίσημο μέρος στὴ γιορτῇ.

**

ΔΕΝ ἔχουμε σήμερα «Ἐνὴν Φιλολογία» γιὰ τὸ Ἡλιὸν πὸν γράφει τώρα τελευταία

τὴ στήλη αὐτὴ βρίσκεται στὴ Λήμνο, τὴν πατρίδα του, κὶ ἀπ' τὰ νησιά, καθὼς εἶναι γνωστό, ταχυδρομεῖο δὲν ἔρχεται, ἀφοῦ ὅλα τὰ βαπόρια, μέρεσ τώρα, μεταφέρουνε στρατὸ καὶ πρόσφυγες. Ἐλπίζουμε ἴσαμε τὸν ἄλλο μῆνα ἔχει ξαναρχίσει ἡ ταχτικὴ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία κ' ἔτσι νά δώσουμε στοὺς ἀναγνώστας μας καὶ τὴ στήλη αὐτὴ, μαζί μὲ μιὰ φιλολογικὴ ἀνταπόκριση ἀπὸ τὸ Μόναχο πὸν μᾶς ἔγραψε πὸς θά μᾶς στείλει ὁ Steinmetz.

**

ΣΤΟ ἐρχόμενο φύλλο θάναγγείλουμε τὴν ἴδρυσή μιᾶς καινούριας, Ἑκδοτικῆς Ἐταιρίας πὸν θά κάμει ἀγαθωτάτη ἐντύπωση στὸν κῶσμο πὸν διαβάζει. Ὅχι μόνον τὰ πρότωπα πὸν ἀποτελοῦν αὐτὴ τὴν καινούρια ἔταιρία, μὰ καὶ τὰ βιβλία πὸν ἐτοιμάζει, καὶ ὡς ἐκλογὴ καὶ ὡς τυπογραφικὴ ἐμφάνιση (τὰ περισσότερα εἰκονογραφημένα ὑπὸ γνωστοὺς Ἑλληνες ζωγράφους) θά χαιρατιστοῦν ἀπ' τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ σὰν κάτι σοβαρὸ πὸν ἔλειπε ἴσαμε τώρα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὶς ἐπιχειρήσεις τοῦ τόπου μας.

**

ΕΝΑΣ δικός μας, ὁ ποιητὴς Ἰωσήφ Ραφτόπουλος, πάσχει δεινά. Χτυπημένος ἀπὸ δεινὴ ἀρρώστεια, χρόνια τώρα, χαροπαλεύει σήμερο στὸ Μαρούσι, ἀφημένος ἀπ' ὄλους, μόνος κατὰμονος, χωρὶς λεφτά, χωρὶς γιατρό. Τὸ τραγικώτερο εἶναι, πὸς ἡ ἀρρώστεια του δεινώθηκε τὶς ἡμέρες ἀκριβῶς πὸν εἶτανε νά φύγει γιὰ τὴ θέση του, διορισμένος, μὲ διαγωνισμό, ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαιοτήτων. Οἱ δημοτικιστὲς ἔχουμε χρέος νά τονὲ βοηθήσουμε τὸν κατατρεγμένο ἀπὸ τὴ Μοῖρα ποιητὴ στέλλοντας, ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθένας μας, στὸν κ. Χρ. Γανιάρη, διευθυντὴ τοῦ «Ἀθηναίου βιβλιοπωλείου» (Σοφοκλέους 3. — Ἀθήνα) ὅπου ἀνοίχτηκε κατάλογος. Ὁ Ραφτόπουλος εἶναι νέος κὶ ἅμα τοῦ δώσουμε τὰ ὑλικά μέσα θά μπορέσει νά παλαίψῃ μὲ τὴν ἀρρώστεια, καὶ ἴσως τὸν κερδήσουμε.

ΜΗΤΣΟΥ ΑΝΘΕΜΗ

Τ Ο Κ Ρ Ι Μ Α

—7—

Μερικές ημέρες ο Κώστας εργαζότανε στο Μαιευτήριο για να άσκηθῆ στὸν κλάδο αὐτό, ποὺ τονέ θεωροῦσε ἀπαραίτητο γιὰ μιὰ ἐπαρχιακὴ πόλη. Τὸ βράδυ γύριζε ἀργὰ στὸ καφενεῖο. Κάμποσες ἡμέρες εἶχε νὰ ἰδῆ τὸν Παῦλο, μὰ δὲν παραξενεύτηκε στὴν ἀρχή. Πίστευε πὼς ἔπρεπε πάλι μὲ τὰ μούτρα στὴ δουλειὰ καὶ δὲν ἐρχότανε στὸ καφενεῖο. Ρώτησε μερικούς ἄλλους σπουδαστὲς κι' ἔμαθε πὼς καὶ στὸ νοσοκομεῖο εὐδὲ τρεῖς ὥρες πηγαίνει καὶ φεύγει.

— Μήπως τονέ γκισανίσει πάλι νευρασθένεια; συλλογίστηκε καὶ πῆγε τὸ βράδυ στὸ σπίτι τοῦ Παύλου. Ὁ Παῦλος ἔμως δὲν εἶχε γυρίσει ἀκόμα καὶ εἶτανε περασμένη ἡ ὥρα.

— Εἶναι κάμποσος καιρὸς τώρα ποὺ ἀργεῖ, τοῦ εἶπεν ἡ πορτιέρισσα.

— Νὰ τοῦ εἰπῆς θάρρω αἴριο πρωτὶ νὰ τὸν ἰδῶ, κι' ἔδωσε τὸ μπιλιέτο του.

Τὸ πρωτὶ ἔμως πάλι δὲν τονέ βρῆκε. Τοῦ εἶπανε πὼς σηκώθηκε νωρὶς γιατί θὰ πῆγαινε στὴν ἐξοχή.

— Ἀσχημα πράματα, θὰ μὲ κἀνῆ νὰ χάσω τὸ Μαιευτήριο σήμερα.

Ἐφυγε γιὰ τὸ Μεγάλο Ξενοδοχεῖο νὰ ἐπισκεφτῆ τὸν Ἰωαννίδη. Τάχα μ'αὐτὸν πῆγε στὴν ἐξοχή; Ἄν εἶχε, τότε ἄλλη θὰ εἶναι ἡ αἰτία. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἀδιάθετος καὶ μακάρι νὰ εἶναι ἔτσι. Πῆγε πάλι στὸ δωμάτιό του καὶ φόρεσε τὴ καλὴ του φορεσιὰ. Κατόπι μῆκε στὸ λεοφορεῖο καὶ ἔφτασε στὸ Ξενοδοχεῖο. Κοίταξε τὸ ρολόγι του. Εἶτανε δέκα ἡ ὥρα.

— Δὲν ἔπρεπε δὲ καὶ νωρίτερα.

Στὸ Ξενοδοχεῖο τοῦ εἶπανε πὼς ὁ Ἰωαννίδης εἶχε ἔγῃ νωρὶς ἔξω.

Ἐφυγε καὶ πῆγε στὸ Μαιευτήριο. Κάτι σπάνια περιστατικὰ τὸν κρατήσανε κεῖ ὡς τὰ μεσάνυχτα. Γύρισε ἀργὰ σπίτι του κι' ἀργὰ ξύπνησε τὸ πρωτὶ. Πῆγε πάλι στὸ σπίτι τοῦ Παύλου. Ἐλεῖπε, εἶχε φύγει νωρὶς. Τράβηξε στὸ νοσοκομεῖο. Δὲν εἶτανε κεῖ, δὲν ἦρθε καθόλου σήμερα.

— Ἄσε στὸ καλὸ, εἶπε. Ἐννοια θὰ βάλω τώρα γιὰ ξένη σερμαγιά. Στὴ μπόρα φαίνεται πὼς ἔπρεπε καὶ πάει ξυλάρμενο. Βόηθα Παναγιά μου! Τώρα χρειάζεται ἐπιδέξιος καπετάνιος καὶ δυνατὸ χέρι, γιατί ἂν τοῦ φύγῃ τὸ τιμόνι, πάει χαμένο τὸ καράβι.

Πέρασαν ἀρκετὲς ἡμέρες. Μιὰ βραδυὰ μόλις μῆκε στὸ καφενεῖο, βρῆκε μιὰ συντροφικὰ ἀπὸ ἑλληγες νὰ συζητοῦνε ζωηρά.

— Χαρὰ στὴν τύχη, ἔλεγε ὁ ἕνας.

— Σώγαμπρος κι' ὁ πεθερὸς ἔχει σωρὸ παράδες.

— Καὶ κορίτσι ἔτι εἶπῆς, ἄλλο πρᾶμα ὠμορφιά.

— Μπρέ, τί εἶναι, ρώτησε ὁ Κώστας. Τὶ ἀντάρα εἶν' αὐτὴ; Στὴ Νεάπολη βρισκόσαστε, στὸ καφενεῖο τοῦ Καρατζᾶ.

— Καλὸ στὸν Κώστα. Ἐλα νὰ μάθῃς τὰ νέα. Ὁ Παῦλος παντρεύεται ἀπόψε μὲ τὴν κόρη τοῦ Ἰωαννίδη.

— Ἀ', εἶπε ξαφνιασμένος ὁ Κώστας, πὼς τὸ ξέρεις;

— Περνοῦσα τώρα τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ Προξενεῖο γιὰ κάποια δουλειὰ καὶ μοῦ τὸ εἶπανε. Ἀπόψε βάζουνε στέφανα στὴν Ἐκκλησία μας.

— Μὰ, βρὲ παιδιὰ, ὁ Παῦλος δὲν εἶτανε ἀρραβωνιασμένος στὴν πατρίδα του; ρώτησε κάποιος.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο, εἶπε ἄλλος. Μπροστὰ σὲ τέτοια τύχη πετάει κανεὶς τὸν ἀρραβῶνα. Χρήματα σωρὸ. Ἀσφαλιζεις τὸ μέλλον σου, τὴ ζωὴ σου, κι' ἂν θέλῃς κοιτάζεις τὴν ἐπιστήμη, ἂν δὲ θέλεις, τὴν στέλνεις νὰ κουρεύεται.

— Ἀλήθεια, φέρθηκεν ἔξωπνα καὶ πρακτικὰ ὁ Παῦλος. Κι' ἐγὼ στὴ θέση του τὸ ἴδιο θὰ κανα.

— Μὰ εἶναι νὰ γίνεται κουδέντα. Παιὶς θὰ κλεινε τὰ μάτια του σὲ τέτοια τύχη;

— Ἄκου τί λένε, φιδύρισε ὁ Κώστας καὶ φόρεσε τὸ καπέλλο. Κάτι τότε στενοχωροῦσε. Ἐκεῖνα τὰ λόγια τὸν πειράζανε. Ἐφυγε, μῆκε σ' ἕνα ἀμάξι γιὰ νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησία. Στ' ἀμάξι μέσα τὸν ἔπιασε μιὰ ταραχὴ, ποῦ δὲ μπορούσε νὰ τὴν ἐξηγήσῃ. Ὁ δρόμος εἶτανε πολὺς κι' ἀργοποροῦσανε.

— Μπᾶ, σὲ καλὸ μου, τί ἐπαθα.

Μόλις φτάσανε, πῆδησε κάτω, πλήρως γρήγορα τὸν ἀμαξᾶ καὶ πῆγε στὴν ἐκκλησία. Ἡ πόρτα εἶτανε ἀνοιχτή, μὰ τὰ φῶτα σβυσμένα. Δὲν εἶδε ἄλλον παρὰ μόνο τὸ νευκόρο.

— Δὲ θὰ ἦρθανε ἀκόμα, μουρμούρισε.

Πλησίασε τὸ νευκόρο καὶ ρώτησε. Ἐκεῖνος ἀπάντησε.

— Μὰ τελείωσε τὸ μυστήριο. Εἶναι ἕνα τέταρτο τώρα ποὺ φύγανε.

— Εἶτανε πολλοὶ;

— Μπᾶ! λίγοι, πολὺ λίγοι.

Ὁ Κώστας ἔφυγε συλλογισμένος. Στὸ δρόμο πῆγαινε ἀργὰ καὶ μουρμούριζε.

— Κι' ὕστερα μὴν πιστεύῃς, λέει, στὴς μοίρας τὰ γραμμένα. Στοιχηματίζω πὼς ὁ Παῦλος ἐμένα θάναθεματίζῃ μιὰ μέρα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἐκεῖνος ὁ θηλυκὸς Σατανᾶς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά κι' ὁ καθηγητὴς μὲ τὰ παινέματά του ἀπὸ τὴν ἄλλη σηκώσανε τὰ μυαλὰ τοῦ φτωχοῦ τοῦ Παύλου. Καὶ μὲνη Μαρία!

Ὁ Παῦλος εἶχε νικηθῆ στο ἀγῶνα, ποῦ πάλευε τόσες ἡμέρες. Κάθε πρωὶ σηκωνότανε ἀποφασισμένος νὰ μὴν ξαναπάη στὴν πρόσκληση, ποῦ μὲ τόση εὐγένεια τοῦ ἔκανε κάθε βράδυ ἡ Ἄννα. Μὰ μόλις περνοῦσε ἡ ὥρα, ἀντὶ νὰ πάρη τὸ δρόμο τοῦ νοσοκομείου, ἐμπαινε στο λειψορεῖο καὶ τραβοῦσε στο Μεγάλο Ξενοδοχεῖο. Κακὴ του τύχη νάναβληθῆ τὸ τύπωμα τῆς μελέτης του γιὰ τὸν ἄλλο μῆνα. Ἴσως θὰ τὸν ἀπασχολοῦσε κάπως ἐκεῖνη ἡ ἐννοια. Τώρα στο νοῦ του ἡ κόρη ποῦ τότε μεθοῦσε. Ἐκεῖνη ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Λούβρου ἀτελείωτη. Κι ἀνάμεσα καμμιὰ ἐκδρομὴ στὴν ἐξοχή, γιὰ νὰ διασκεδάση λίγο κι ὁ καυμένος ὁ πατέρας. Καὶ τραβοῦσε ἡ κόρη τὸν Παῦλο σὰ μαγνήτης.

Κι ἐπειτα πάλι στο Λούβρο. Παρατηροῦσανε τίς εἰκόνας πολὺ προσεκτικά. Κι ἀνάμεσα λέγανε σωρὸ ἄλλες ἑμιλλίες. Ἡ Ἄννα δὲν τοῦ εἶπε οὔτε λέξη πιά γιὰ τὸ μέλλον του. Καὶ ἕμως ὁ Παῦλος συλλογιζότανε πὼς ἐκεῖνη ἡ σκέψη θὰ εἶτανε στο νοῦ τῆς Ἄννας, μὰ δὲν ἤθελε νὰ τὴ φανερώση ἀπὸ εὐγένεια. Ναι, αὐτὸ εἶναι, σχεδὸν εἶναι βέβαιος. Ὅλες τίς ἡμέρες ἡ Ἄννα θὰ συλλογιζότανε πὼς αὐτὴ ἔχει τὰ μέσα... Αἱ, καί...

Μιά μέρα, μόλις φύγανε ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο — ὁ Ἰωαννίδης ἔμεινε γιὰτὶ δὲ μποροῦσε νὰ περπατήση — ἀντὶ νὰ πάνε στο Λούβρο, τραβήξανε, ἔτσι χωρὶς νὰ συνεννοηθοῦνε, στο δάσος. Περπατοῦσανε σιμά, πολὺ σιμά ἔνας στὸν ἄλλο χωρὶς νὰ μιλοῦνε. Καθὼς γυρῆζανε ἀσκοπα, μπήκανε σὲ μιὰ ἀπὸ τῆς πῦθ κλειστὲς δενδροστοιχίες. Εἶδανε ἕνα πάγκο.

— Καθώμαστε ; εἶπεν ἡ Ἄννα, κουράστηκα.

Κάθησεν ὁ Παῦλος. Ἡ Ἄννα τὴν ὥρα ποῦ ἔκανε νὰ καθῆση, παραπάτησε κι ἔπεσε ἀπάνω στὸν Παῦλο. Ἐκεῖνος χωρὶς νὰ μιλήση ἔσφιξε τὴν κόρη στὴν ἀγκαλιά του καὶ κόλλησε τὰ χεῖλη του στὰλαικα χεῖλη τῆς, ποῦ τρέμανε.

— Εἶμαι δική σου, ψιθύριζε, πεθαίνω γιὰ σένα. Ἄν σὲ χάσω, χάνουμαι κι ἐγώ.

Μείνανε ἔτσι ὥρα πολλή, μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν ἔρωτά τους. Κάποια στιγμή ἀπλωσε τὸ χέρι τῆς ἡ Ἄννα στο δαχτυλίδι, στὸν ἀρραβῶνα τοῦ Παύλου καὶ δοκίμασε νὰ τὸ βγάλῃ. Ὁ Παῦλος δὲν ἀντιστάθηκε κι ἐκεῖνη τράβηξε δυνατώτερα κι ἔβγαλε τὸ δαχτυλίδι. Γεμάτη χαρὰ τότε φίλησε θερμὰ τὸν Παῦλο στὰ μάτια, στὰ χεῖλη καὶ εἶπε μὲ κάποιο θρήναμο.

— Αἱ εἶσαι δικός μου τώρα.

Ὁ Ἰωαννίδης ἐναντιώθηκε στὴν κόρη του γιὰ τὸ γάμο. Κακὸ νὰ διαλύσουνε ἀρραβῶνα, κρίμα νάδικήσουνε μιὰ κόρη. Μὰ τὰ δάκρυα τῆς Ἄννας, τὰ παρακάλια, ἡ ἀπελπισία τῆς τότε φοβίσανε κι ἄλλη μιὰ φορὰ ὑποχώρησε στὴ θέληση τῆς κόρης του.

Μποροῦσε νὰ κάμῃ διαφορετικά; Αὐτὸς τὴν εἶχε κακομάθει.

Ἡ Ἄννα θέλησε νὰ γίνῃ ὁ γάμος πολὺ σύντομα ἀμέσως. Φοβότανε μήπως μετανοήσῃ ὁ Παῦλος. Σὲ λίγες ἡμέρες ἐτοιμασθήκανε καὶ στεφανωθήκανε.

Ὁ Παῦλος φαινότανε νὰ ζῆ μιὰ ζωὴ εὐτυχισμένη. Γυρῆζανε μὲ τὴν Ἄννα ἀπὸ τὴ μιὰν ἐξοχὴ στὴν ἄλλη καὶ χορταίνανε τὴν ἀγάπη τους. Σχέδια καταστρώνανε γιὰ τὸ μέλλον. Θὰ μένανε λίγο καιρὸ ἀκόμα στο Παρίσι καὶ τὸν Αὐγούστο θὰ φύγανε γιὰ τὸ Βερολίνο. Ἐξῆ μῆνες ἐκεῖ κι ἄλλους τέσους ἡ καὶ περισσότερο στὴ Βιέννη, ἐπειτα στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Ἰωαννίδης μιὰ βδομάδα μετὰ τὴ στεφάνωση ἔφυγε νὰ πάη στὴν Ἀθήνα γιὰ τίς δουλιές του. Ἐκεῖ θὰ προετοίμαζε τὰ πάντα γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τοῦ Παύλου καὶ τῆς Ἄννας. Παλιός ἔμπορος γνώριζε πολὺ καλὰ τὴν κοινωνία καὶ τί μποροῦσε νὰ κάμῃ μιὰ καλὴ ρεκλάμα.

Ὁ Παῦλος ξανάειδε τοὺς φίλους του. Πῆγε μιὰ μέρα στο νοσοκομεῖο, ἔπου τότε δεχτήκανε μὲ χαρὰς κι εὐχὲς. Καὶ ὁ Κώστας ἀκόμα τοῦ ἔσφιξε ζωηρὰ τὸ χέρι καὶ τὸν εὐχῆθηκε. Θερμὰ τὸν εὐχαρίστησε ὁ Παῦλος, μὰ δὲ σήκωσε τὰ μάτια νὰ τὸν κοιτάξῃ.

Θερμότερα ἀπ' ὅλους τὸν εὐχῆθηκε ὁ καθηγητής— ποτε τοῦ δὲν εἶχε μάθει πὼς εἶτανε πρὶν ἀρραβωνιασμένος— καὶ τὸν εἰδοποίησε, πὼς ἄρχισε πιά τὸ τύπωμα τῆς μελέτης του κι ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ γιὰ τίς διόρθωσεις. Αὐτὸ εἶτανε ἀφορμὴ καινούργιας χαρὰς. Τίποτε δὲν φαινότανε νὰ τὸν ἐνοχλῇ τὸν Παῦλο. Δυσκολεύτηκε στὴν ἀρχὴ νὰ γράψῃ τὸ γράμμα στὴν ἀδελφὴ του, ἔκανε σωρὸ σχέδια καὶ τάσχιζε, στο τέλος ἀποφάσισε νὰ στείλῃ ἕνα, ἔπειτα. Κάποτε μιὰ σκέψη δοκίμαζε νὰ μπῆ στο νοῦ του, μὰ ἐπειτα ὁ Παῦλος ἀποφασιστικὰ τὴν ἀπόδιωχνε. Καὶ φαινότανε νὰ ζῆ ξένοιαστος.

Στὸ τέλος τοῦ Ἀπρίλη ἔλαβε γράμμα ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ σύντομο, μὰ γεμάτο εὐχὲς. Κάτω-κάτω σὲ μιὰ γραμμὴ μονάχα ἔλεγε «ἡ παραγγελία σου τελείωσε κατὰ πὼς μοῦ ἔγραψες». Τίποτα ἄλλο. Ὁ Παῦλος θὰ ἤθελε νὰ τοῦ ἔγραφε τὰ καθέκαστα, μὰ πάλι καλὰ ποῦ τελειώσανε ὅλα ἡσυχά.

Στὰ μέσα τοῦ Μάη τὸ τύπωμα τῆς μελέτης πλησίαζε στο τέλος. Ὁ Παῦλος κατέβαινε στο νοσοκομεῖο κι ἐργαζότανε. Ἐπερνε κατόπι τὰ δοκίμια καὶ πήγαινε στο Ξενοδοχεῖο νὰ κάμῃ τὴ διόρθωση. Μετὰ τὸ μεσημέρι πηγαίνανε μὲ τὴν Ἄννα στὰ μουσεῖα ἢ στὴν ἐξοχὴ, τὸ βράδυ στο θέατρο ἢ σὲ καμμιὰ συναυλία.

Κάποια μέρα μόλις ἔφτασε στο ξενοδοχεῖο, τοῦ δόκανε ἕνα συστημένο γράμμα. Παραξενεύτηκε, γιὰτὶ δὲν περίμενε τέτοιο πρᾶμα. Ὁ πατέρας του τοῦ εἶχε ἀφήσει ἀφθονὰ χρήματα στὴν τράπεζα. Πῆγε

τὸ γράμμα καὶ κοίταξε τὸ πανόγραμμα. Τὸ γράψιμο τοῦ εἶτανε γνωστό, πολὺ γνωστό. Παγώσανε τὰ δάκτυλά του. Ἄνοιξε ἀργὰ τὸ φάκελλο καὶ βρῆκε μέσα ἕνα τσέκι. Οὔτε γράμμα, οὔτε ἄλλη σημείωση, τίποτα παρὰ μόνον τὸ τσέκι. Τὸ ἄνοιξε. Εἶτανε γιὰ δυὸ χιλιάδες δραχμὲς στ' ὄνομα τῆς Μαρίας Ροδάνθη. Καὶ πίσω ἡ ὑπογραφή της, Μαρία Ροδάνθη. Τίποτα ἄλλο. Ἐκεῖνο τὸ πάγωμα ἀπὸ τὰ δάκτυλα χύθηκε σ' ἕλο τὸ κορμί του. Ἐβλεπε σὰν σαστισμένος. Μπροστά του δυὸ μάτια βαθυγάλανα τὴν κοιτάζανε μ' ἕνα βαθὺ παράπονο. Στεκότανε ἀκίνητος.

— Κύριε, μήπως θέλετε τίποτα; τόνε ρώτησε ὁ ὑπάλληλος τοῦ ξενοδοχείου.

Σὰ νὰ ξύπνησε, γύρισε, σκέφτηκε καὶ γιὰ νὰ εἰπῆ κάτι.

— Πότε φέρανε αὐτὸ τὸ γράμμα;

— Δὲν εἶναι ἀκόμα μισὴ ὥρα.

Κοίταξε τὸ ρολόγι. Ἐνδεκα καὶ μισή. Πρέπει νὰ πάη ἀπάνω.

Πόσο βαρετὰ ἐνιωθε τὰ πόδια του. Ἄργα, πολὺ ἀργὰ ἀνέβηκε τὴ σκάλα γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ δωμάτιο. Δὲ μπόρεσε, ὅσο κι ἂν προσπάθησε, νὰ πάρῃ θάρρος. Ἐκεῖνο τὸ πάγωμα τοῦ εἶχε πιάσει τὴν καρδιά, μπόδιζε τὴν κυκλοφορία. Εἶτανε σὰν παράλυτος.

— Τί ἔχεις, Παῦλε;

Τόνε ρώτησε ἡ Ἄννα ἀνήσυχη, σὰν τὸν εἶδε ὠχρό, μὲ τὰ μάτια ἐλάνοιχτα, μαρμαρωμένα.

— Δὲν ξέρω, κάποια ξαφνικὴ ἀδιαθεσία.

— Θεέ μου! μήπως ἐκείνη πάλι ἡ νευρασθένεια; Καὶ εἰσούνα τόσο καλὰ ἐνάμιση μῆνα τώρα.

— Μὴν ἀνησυχῆς. Θὰ πάω μετὰ τὸ μεσημέρι στὸ νοσοκομεῖο καὶ θὰ τὸ συζητήσω πάλι μὲ τὸν καθηγητή.

Κατεβήκανε στὸ ἐστιατόριο νὰ φάει. Χωρὶς ἕρεξη ὅμως. Ἄνοστα ἔλα τὰ φαγητά. Πέρασανε κατόπι στὸ σαλόνι καὶ μέινανε καὶ ἀρκετά.

— Δὲ θέλεις νὰ ἡσυχάσῃς; τοῦ εἶπε ἡ Ἄννα.

— Ὅχι καλύτερα ἐδῶ. Μίλησέ μου μόνον νὰ σ' ἀκούω. Αὐτὸ μὲ ἀνακουφίζει. Δὲν εἶναι τίποτα. Κάτι ποῦ θὰ περάσῃ, μόνον ποῦ θὰ σ' ἀφήσω μετὰ τὸ μεσημέρι νὰ πάω στὸ νοσοκομεῖο.

— Νὰ γυρίσῃς ὅμως γρήγορα, γιατί, ὅσο ἀργεῖς, τόσο θὰ μεγαλώνῃ ἡ ἀνησυχία μου.

— Δὲ θ' ἀργήσω. Στις πέντε θὰ εἶμαι ἐδῶ, ἐλπίζω.

Βγήκε ἐξω, μὰ δὲν πήγε στὸ νοσοκομεῖο βέβαια. Τί νὰ κάνῃ ἐκεῖ; Ἐπρεπε νὰ ἐξαργυρώσῃ τὸ τσέκι, μὴν τυχόν τὸ ἀνακαλύψῃ ἡ Ἄννα. Πῆρε τὸ μεγάλο δρόμο πρὸς τὸ Κρεντί Ἄνοιξε πάλι τὸ γράμμα καὶ πῆρε τὸ τσέκι. Κοίταξε τὴν ὑπογραφή καὶ ψιθύρισε «Μαρία Ροδάνθη». Αὐτὴ τοῦ ἔστειλε πίσω τὶς δυὸ χιλιάδες δραχμὲς, τοὺς τόκους βέβαια. Γιατί τοὺς ἔστειλε πίσω; Ἡ Κατίνα δὲν τοῦ εἶχε γράφει τίποτα. Μήπως εἶτανε κι ἄλλα; Ἀάθος εἶτανε νὰ τῆς

στείλῃ καὶ τόκους; Ἐτσι τόνε συμβούλεψε ὁ πεθερός του. Μὰ δὲν τοῦ εἶπε τίνας εἶτανε τὰ χρήματα καὶ θὰ νόμισε πῶς τὰ εἶχε δανειστῆ ἀπὸ κάποιον τοκιστῆ. Μὰ πῶς νὰ τὸ εἰπῆ; Ναί εἶτανε κακὸ νὰ στείλῃ τόκους, κάτι περισσότερο, εἶτανε πρόστιχο. Αὐτὸς πρόστιχος; Πῶς τὸ ἔκαμε αὐτό; Μὰ μήπως εἶτανε εὐγενικὸ νὰ διαλύσῃ τὸν ἀρραβῶνα καὶ νὰ πάρῃ ἄλλη γιὰ τὰ πλοῦτη της; Μόνον γι αὐτό; Δὲν τὴν ἀγαποῦσε λοιπὸν τὴν Ἄννα; Εἶναι ἀλήθεια, πῶς κάμποσες ἡμέρες τώρα τὴν παρατηρεῖ καὶ βλέπει κάποια ἐλαττώματα, ποῦ δὲν τὰ εἶχε προσέξει προτῆτερα. Δὲ μπορεῖ νὰ τὰ προσδιορίσῃ. Μὰ δὲν εἶναι ἡ Ἄννα ἐκείνη ποῦ ἔβλεπε προτῆτερα. Μεθύσι λοιπὸν εἶτανε; Μήπως ὁ Κώστας εἶχε δίκιο; Ἐφτάσε στὸ Κρεντί. Ἐξῶσε τὴν ἐπιταγή, πήρε τὰ χρήματα κι ἔφυγε. Πῆγε σ' ἕνα ἀπόκεντρο καφενεῖο καὶ κάθησε.

Τί θὰ τίς κάνῃ τώρα τὶς δυὸ χιλιάδες αὐτές; Δι-κῆς του δὲν εἶναι, δὲν πρέπει νὰ τίς κρατήσῃ. Εἶναι τῆς Μαρίας Ροδάνθη. Εἶχε πᾶει ὁ νοῦς του στὴν ὑπογραφή καὶ τῆνε συλλογίζοτανε σὰν ξένη. Καὶ ὅμως εἶτανε ἡ Μαρία του, ἡ φίλη του, ἡ ἀρραβωνιαστικιά του. Τώρα εἶναι ξένη, στὴ θέση της μῆκε μὲ ἄλλη ποῦ διόλου δὲν τῆς ἔμοιαζε.

Χωρὶς νὰ θέλῃ ἔκανε σύγκριση μεταξὺ τῆς Μαρίας καὶ τῆς Ἄννας. Ἡ Μαρία μὲ τὸ λιγυρό, κυπαρισσένιο κορμί, τὴν ξανθὴ της ἔψη, τὰ γαλανὰ της μάτια, τὰ βαθυγάλανα. Ἡ Μαρία μὲ τὴ γλυκεῖα φωνή, τὴν καλωσύνη της. Καὶ δίπλα τῆς ἡ Ἄννα, ἡ γυναίκα μὲ τὸ κορμί τὸ γεμάτο, τὸ ἀφρατό, τίς ἔντονος γραμμὲς, τὰ μαῦρα μάτια ποῦ κάποτε σοῦ γεννοῦσανε τὸν τρόμο, μὲ τὰ ρόδινα μάγουλα, τὰ κόκκινα χεῖλη ποῦ δείχνανε κάποιο πείσμα. Ἐκείνη, ἡ λησμονημένη, χάριζε τὴ γαλήνη καὶ τὴν ἀγάπη, αὐτὴ ἐδῶ γεννοῦσε τὸν πόθο καὶ τὴ λαχτάρα. Κι αὐτός, ποῦ εἶτανε πλασμένος γιὰ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τῆς καθημερινῆς δουλειᾶς, πῶς εἶχε παρασυρθῆ; Μεθυμένος εἶτανε καὶ τώρα ξεμεθάει; Καὶ τοῦ μένει, τί; . . . . .

Ἄχ! δὲν πρέπει νὰ τὸ συλλογίζεται πιά. Ἡ Μαρία, ἀνάγκη νὰ τὴν ξεχάσῃ. Ἡ Ἄννα εἶναι γυναίκα του, εἶναι παντρεμένος πιά κι ἔχει καθήκοντα σ' αὐτὴν. Πρέπει νὰ τὸ πάρῃ ἀπόφαση. Ἄς ἀφοσιωθῆ τώρα στὴν ἐπιστήμη. Τὰ μέσα τὰ ἔχει ἀφθονα. Μὲ τὴ μόρφωσή του καὶ τὴν ὀρεξὴ ποῦ ἔχει γιὰ τὴν ἐργασία θὰ μπορέσῃ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα μέλλον λαμπρό.

Ὅσο γιὰ τὶς δυὸ χιλιάδες, θὰ τίς στείλῃ σὲ κάποιον φιλανθρωπικὸ κατὰστημα ἔτσι, χωρὶς νὰναφέρῃ τὸνομά του.

Γύρισε κάπως ἡσυχώτερος στὸ ξενοδοχεῖο. Κάθηκε ἡ Ἄννα, ὅταν τὸν εἶδε ἀλλαγμένο.

— Δὲ σοῦ τὸ εἶπα, πῶς εἶτανε προσωρινὴ ἀδιαθεσία; Καὶ ὁ καθηγητῆς ἔτσι τῆνε χαρακτήρισε.

Τὸ βράδυ καθήσανε σ' ἓνα μεγάλο καφενεῖο. Κοιτάζανε τὸν κόσμο καὶ μιλούσανε. Κάποτε ὁ Παῦλος στήλωνε τὰ μάτια του κάπου ἀφηρημένος, μὰ γρήγορα πάλι κατανακοῦσε τὴν ἀφηρημάδα του. Στὸ ξενοδοχεῖο γυρισανε ἀργά. "Ὁ Παῦλος φαινότανε ἥσυχος.

Στὸν ὕπνο του ὅμως ὄνειρεύτηκε πῶς εἶτανε στὸ νησί του, στὸ μεγάλο περιβόλι τῆς Μαρίας, ἐκεῖ ποῦ τελειώνανε τὰ δέντρα κι ἀρχίζανε οἱ ἀλτάνες μὲ τὰ λουλούδια. Καὶ ἡ Μαρία ἔρθια ἀνάμεσα σὰ τριαντάφυλλα καὶ τὰ κρίνα τὸν κοίταζε πικραμένη. Τὰ γαλανὰ τῆς μάτια γεμάτα δάκρυα. Ἐπειτα βρέθη κε σ' ἓνα δρόμο ἔρημο, μακρὺ, ἀτελείωτο χωρὶς δέντρα, χωρὶς βλάστηση καμμιά. Καὶ στὸ δρόμο ἔκεινο κάποιος, ποῦ δὲν τον ἔβλεπε μὰ ἔνοιθε μονάχα τὴ δύναμή του, τότε βίαζε νὰ βαδίση χωρὶς νὰ δῆλῃ. Προσπαθοῦσε νάντισταθῆ, μὰ ἡ δύναμη ἐκείνου τοῦ ἀγνωστοῦ, τοῦ ἀόρατου γινότανε ἐλέονα πῶς πιεστική, βασιανιστική. Ἦθελε νὰ ζητήσῃ βοήθεια, νὰ φωνάξῃ... Ἐύπνησε τρομαγμένος κι ἀνακάθησε στὸ κρεβάτι.

— Παῦλε, τοῦ εἶπεν ἡ Ἄννα, δὲ μπορείς ;
Εἶχε ξυπνήσει καὶ τὴν κοίταζε.

— Κάποιος ὄνειρο, μὰ δὲν τὸ θυμάμαι.

"Ἐλεγε ψέματα. "Ὅσα εἶδε σὶ" ὄνειρό του, τὰ θυμότανε πολὺ καλά.

Δὲν κοιμηθῆκανε πιά. Ἄ ! σίγουρα, ὁ Παῦλος εἶχε κάτι.

— Παῦλε σὲ κούρασε τὸ Παρίσι. Δὲ φεύγουμε νωρίτερα ; Μιὰ ποῦ τὸ ἀποφάσεις, τί τώρα, τί μετὰ δυὸ μῆνες ; Ἴσως ἡ ἀλλαγὴ σὲ ωφελήσῃ. Ἐπειτα μήπως δὲ μπορείς νὰ ἐργαστῆς κι ἐκεῖ ;

"Ὁ Παῦλος σκέφτηκε πολὺ καὶ στὸ τέλος εἶπε.

— Ναί, δίκιο ἔχεις, νὰ φύγουμε γιὰ τὸ Βερολίνο.

— Ἡ ὥρα ἡ καλή, τοῦ εἶπεν ὁ Κώστας. Ἴσως ξαναἰδωθοῦμε στὴν Ἀθήνα.

Τὸν ἔσφιξε μὲ ἀγάπη στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸνε φίλησε.

— Σοῦ εὐχομαι καλὴ ἐπιτυχία στὸ Βόλο, τοῦ εἶπεν ὁ Παῦλος, κι εὐτυχία στὸ σπίτι σου.

"Ὁ καθηγητῆς τὸν κράτησε ἀλάκρη μιὰ ὥρα στὸ γραφεῖο του. Τοῦ εἶπε πῶς ἡ μελέτη του εἶχε ἐπαινεθῆ πολὺ κι ἡ ἀνακοίνωση ποῦ ἔκαμε στὴν Ἀκαδημία ἀκούστηκε μὲ μεγάλη προσοχή.

— Νὰ ἐργάζεσθε πάντοτε μὲ εὐκρίνεια κι ἐπιμέλεια καὶ γρήγορα θάκοῦσῃ καλά πράγματα γιὰ σᾶς. Καὶ μὴ λησμονήτε τὸν καθηγητῆ σας, ποῦ τόσο σᾶς ἀγάπησε καὶ θεωρεῖ χαρὰ του νὰ σᾶς ὀνομάζῃ συνάδερφο.

"Ὁ Παῦλος ἔφυγε δακρυσμένος. *

Δ'.

Στὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος δὲν ἔργησε νάναδειχθῆ καὶ νὰ ἐπιβληθῆ. Πολλὰ εἶχανε συντελέσει στὴν ἐπιτυχία του. Καὶ ἡ ρεκλάμα βέβαια τοῦ πεθεροῦ ἢ ἀκριβοπληρωμένη. Μὰ πολὺ περισσότερο ἡ ἀληθινή του ἀξία καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ προσοχὴ ποῦ εἰδειχνε στὴ δουλειά του.

Πρὶν ἀκόμα κατεβῆ στὴν Ἀθήνα γινήκανε γνωστὸς οἱ ἐπιστημονικὲς του ἐργασίαι, γιὰτὶ ἐκτός ἀπὸ ἐκείνη τοῦ Παρισιοῦ εἶχε κάνει καὶ ἄλλες στὸ Βερολίνο καὶ στὴ Βιέννη, μικρότερες, μὰ πρωτότυπες πάντοτε καὶ καμωμένες μ' ἐπιμέλεια καὶ μέθοδο. Γι' αὐτὲς τὸν εἶχε συγχαρῆ ὁ καθηγητῆς τοῦ Παρισιοῦ καὶ ὁ πρῶτος βοηθός του εἶχε γράψῃ μιὰ ἐπαινετικὴ κρίση στὴν Ἱατρικὴ ἐπιθεώρηση τοῦ Παρισιοῦ.

"Ὅταν ἦρθε στὴν Ἀθήνα κι ἀρχισε νὰ κάνῃ τὸ γιατρό, τότε φημίζανε γιὰ τὴν προσοχὴ καὶ τὴν ἐπιμέλεια ποῦ εἰδειχνε στὴν ἐξέταση τοῦ ἀρρώστου. Μερικὲς ἐπιτυχίαι στὴν ἀρχὴ στερεώσανε τὴ φήμη του καὶ πληθύνανε τὴν πελατεία του.

"Ὁ Παῦλος ἔμως δὲν περιοριζότανε σ' αὐτό. Ποθοῦσε νὰ συντελέσῃ στὴν προκοπὴ τῆς ἐπιστήμης κι ἐργαζότανε μ' ἐπιμονή. Συχνὰ μιλοῦσε στὰ ἰατρικὰ συνέδρια καὶ τίς ἐταιρείαις καὶ τοὺς συλλόγους γιὰ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα, ποῦ ἔπρεπε νὰ προσέξουν οἱ γιατροί. Σὲ δέκα χρόνια εἶχε τόσο ἐπιβληθῆ, ὥστε αὐτὸς ὁ παλαιὸς καθηγητῆς καὶ προστάτης του — γέρος τώρα — τὸν πρότεινε διάδοχό του στὸ Πανεπιστήμιο καὶ κανεὶς δὲ βρέθηκε νὰ φέρῃ ἀντίρρηση.

"Ἡ Ἄννα εἶτανε γεμάτη περηφάνεια γι' αὐτό. Πρῶτα—πρῶτα πιστεῦε, πῶς αὐτὴ μὲ τὰ μέσα τῆς εἶχε συντελέσει νάνυψωθῆ καὶ νὰ ἐπιβληθῆ ὁ Παῦλος. Ἐπειτα γιὰτὶ ἔκανε πολλὰς γνωριμίας καὶ μνηκε στὰ σαλόνια μὲ δικαιώματα καὶ τιμές. Ἄνοιξε κι αὐτὴ σαλόνι καὶ ζοῦσε μιὰ ζωὴ ἐλόττελα κοσμικῆ, πολυθρόβη. Χρόνια καὶ χρόνια βασιλευε στὸν κόσμο τῶν σαλονίων. Ὅλα τὴ βοηθοῦσανε. Τῶνομα κι ἡ θέση τοῦ ἀνδρός τῆς, τὰ πλοῦτη τους, ἡ ἐξυπνάδα καὶ ἡ μόρφωσή τῆς, ἐπιπόλαιη βέβαια, μὰ πρόχειρη σὲ κάθε συζήτηση. Μὰ πάνω ἀπ' ἅλα βασιλευε ἡ ὁμορφιά τῆς. Ὅσο περνοῦσανε τὰ χρόνια, τόσο πῶς μέστωνε τὸ κορμί τῆς κι ἀπόχτησε μιὰ μεγαλοπρέπεια ἐπιβλητικῆ. Τὴν ἔνοιθε τὴ δύναμη τῆς ὁμορφιάς τῆς, καὶ ζητοῦσε παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ τὴνε θαμάζουσε. Ποτὲ βέβαια, οὔτε μιὰ φορὰ, δὲν ἔβλεπε σὲ κανένα θάρρος, οὔτε εὐκαιρία νὰ τῆς μιλήσῃ καὶ νὰ τῆς εἰπῇ μιὰ λέξη αἰδοθηματικῆ, μὰ γνώριζε πῶς νὰ κινή τὸ θαυμασμό. Τὸν αἰσθανότανε τριγύρω τῆς, ἔβλεπε νὰ τὴν περικυκλώνουσε οἱ λατρευτῆς, καὶ δοκίμαζε μιὰ ἠδονή, ποῦ τῆς πλημμυροῦσε ὅλο τῆς τὸ εἶναι.

Για τό σπίτι της λίγο φρόντιζε, άλλο τόσο για τὰ παιδιά της. Είχανε ἀποχτήσει τρία παιδιά, δυὸ ἀγόρια καὶ μιὰ κόρη.

Τὸ πρῶτο ἀγόρι, ὁ Ἄντρεας, εἶτανε παιδί ἑκτακτο, μὲ πολλὰ φυσικὰ προτερήματα. Εἶχε ὅμως μιὰ πολὺ ἀνώμαλη ιδιοσυγκρασία καὶ αὐτὸ ἀνησυχούσε τὸν Παῦλο. Νευρικὸ παιδί, ἀσυμβίβαστο, ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ ὑποταχθῆ, σὲ μιὰ κανονικὴ ζωὴ. Μῆνες ἐργαζότανε μὲ σπάνια ἐπιμέλεια κλεισμένος ὥρες στὸ μικρὸ του γραφεῖο. Κι ἔπειτα μιὰ ἀδράνεια ποὺ βαστούσε πολὺ. Μαθητὴς ἀριστος. Τὸν καμαρώνανε καὶ τότε λατρεύανε οἱ καθηγητὲς του γιὰ τὴν φρονιμάδα καὶ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἐπιμέλεια. Κι ἀνάμεσα φαινότανε δύσκολος καὶ τεμπέλης ἡμέρες, βδομάδες ἀλάκερες. Εὐγενικὸς σ' ὄλους, μὰ λιγομίλητος, σκεπτικὸς, κάποτε μελαγχολικὸς.

Ὅταν τελείωσε τὸ γυμνάσιο, γράφτηκε στὰ νομικά, μὰ οὔτε στὸ Πανεπιστήμιο πατοῦσε, οὔτε νομικὰ βιβλία μελετοῦσε. Διάβιαζε ξένη φιλολογία καὶ βυθιζότανε στὸ διάβασμα πολλὲς ὥρες. Τὸ πάθος του ἦ ποίηση. Δέκα ὀχτῶ χρονῶν φανέρωσε ποιητικὸ ταλέντο σπάνιο. Τύπωσε μιὰ ποιητικὴ συλλογὴ, ποὺ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση γιὰτὶ εἶδεινε πάθος πολὺ πρῶτο.

Ἡ ἀνώμαλη ιδιοσυγκρασία του φανερώθηκε τότε σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ. Μῆνες πολλοὺς διάβαζε τόσο, ποὺ ξεχνούσε νὰ φάῃ, ἂν δὲν τὸν προσκαλοῦσανε. Κατόπιν παραιτοῦσε γιὰ καιρὸ τὸ διάβασμα καὶ ἔπεφτε στὸν ἀθλητισμὸ. Κι ἔπειτα μῆνες ἀδρανῆς καὶ ἐφευγε στὴν ἐξοχὴ καὶ ξαπλωνότανε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα ὅλη τὴν ἡμέρα ἀργός, σὰν κοιμισμένος.

Τὴν τελευταία χρονιά τῆς φοιτητικῆς του ζωῆς κλείστηκε στὸ σπίτι καὶ μελετοῦσε νομικά. Στὸ τέλος τῆς χρονιάς ἐξετάστηκε καὶ πήρε ἀριστα.

— Γιὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὸν πατέρα.

Ἔλεγε στοὺς φίλους του. Πιὸ πολλὴ ὅμως χαρὰ δοκίμασε ἢ μητέρα του. Γεμάτη περηφάνεια, δὲν ἄφησε φημερίδα ποὺ νὰ μὴν τυπώσῃ τὴν εἰδηση, δὲ παράλειψε κανένα τρόπο νὰ τὸ διαλαλήσῃ. Ὁ Παῦλος ὅμως εἶτανε ἀνήσυχος πολὺ γιὰ τὴν ἀνώμαλη τοῦ Ἄνδρέα ιδιοσυγκρασία.

Ἡ κόρη του — τὸ δεύτερο παιδί — ζωηρή, πολὺ ζωηρή ὁμορφὴ ἔπος ἢ μάνα της. Ἄστατη ὅμως. Καθὼς δὲ γνώρισε ποτὲ ἀληθινὴ μητρικὴ φροντίδα, ἔμαθε νὰ κάνῃ τοῦ κεφαλιοῦ της πάντοτε καὶ δὲν εἶτανε ποτὲ φρόνιμες οἱ σκέψεις της. Στὰ μικρά της χρόνια, ποὺ γύριζε πάντοτε μὲ τὴ Γαλλίδα ἢ τὴ Γερμανίδα παιδαγωγὸ της, εἶδε καὶ ἔμαθε πολλὰ νωρίτερα ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε. Ὅσο μεγαλύτερη, τόσο συνήθιζε στὴν ἰδέα, πῶς μπορούσε νὰ ἱκανοποιῆ κάθε της ἐπιθυμία. Ἡ Ἄννα τίποτα δὲν ἔδλεπε, οὔτε μπορούσε νὰ ἰδῆ, Νόμιζε, πῶς μπορούσανε οἱ Γαλλίδες καὶ Γερμανίδες δασκάλες νὰ δώσουνε τὴν ἀνατροφή, ποὺ ταίριαζε στὴν κόρη της. Ἐπει-

τα νωρίς τὴν παρουσίασε στὰ σαλόνια, γιὰ νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα τοῦ κόσμου. Κι ἐκεῖ ποτὲ δὲν τὴν πρόσεχε καὶ ἔτσι ἡ κόρη της βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ κάνῃ πολλὰς τρέλλες. Ὁ Παῦλος ἀνησυχούσε πολὺ γιὰ τὰ τρελλὰ καμώματά της καὶ γιὰ κάποια κλίση τῆς κόρης σὲ κάθε τι ταπεινότερο καὶ πρόστυχο. Μίλησε στὴν Ἄννα γι' αὐτὸ, μὰ ἐκείνη παραξενεύτηκε.

— Πῶς ; τί λέει, καλέ ; Ἡ Φρόσω ποὺ εἶδεινε μοναδικὸ τάκτ καὶ ἕναν ἀέρα ἀριστοκρατικὸ στὰ σαλόνια. Περιέργο ποὺ τὰ εἶδες τέτοια πράματα, Παῦλο.

Τὸ τρίτο παιδί του ὁ Τάκης, εἶτανε ἕνα δυστυχισμένο πλάσμα. Ἀσθενικὸ στὸ σῶμα καὶ στὸ νοῦ, ἡλίθιο. Μεγάλωνε χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ ξυπνήσῃ ὁ νοῦς του. Ζούσε σὰ φυτὸ χωρὶς ψυχὴ. Κι δταν μεγάλωσε, πήγαινε πάντοτε περίπατο μὲ μιὰ Ἑλληνίδα δασκάλα, ποὺ τὸ ἀγαποῦσε καὶ τὸ συμνοῦσε. Ἡ Ἄννα τὴν εἶχε διατάξει νὰ μὴν τὸν περνᾷ ποτὲ ἀπὸ τὰ κέντρα. Τὴν πείραζε πολὺ ἐκεῖνο τὸ παιδί, τὸ περιφρονοῦσε. Καλὰ ποὺ εἶτανε ἡλίθιο καὶ δὲν ἐνιωθε τίποτα Ἄνοιγε τ' ἀφῆγα μάτια του, τὴν κοίταζε καὶ γελοῦσε. Καὶ ἡ Ἄννα νευρικίαζε τότε πιὸ πολὺ.

Ὁ Παῦλος ἔδλεπε πόσο περιφρονοῦσε ἢ Ἄννα τὸ δυστυχισμένο πλάσμα, μὰ δὲν τῆς ἔλεγε τίποτα. Εἶχε ἀποφασίσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ μὴν τῆς φέρῃ καμμὴν ἀντίρρηση. Ἔδλεπε τὴν ἀδιαφορία της γιὰ τὸ σπίτι, γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν της, μὰ δὲ μιλοῦσε. Καταλάβαινε πῶς ἂν ἤθελε νὰ τὴνε μποδίσῃ καὶ στὸ ἐλάχιστο ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ, τὴν ἐπιδειχτικὴ ζωὴ ποὺ ζούσε, ἂν δοκίμαζε νὰ τῆς στερήσῃ ἐκεῖνο τὸν κόσμο, τὸ δικὸ της κόσμο ποὺ τὴνε θάμαζε καὶ τὴνε λάτρευε, θὰ εἶτανε τὸ ἴδιο νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὴ ζωὴ. Ἔδλεπε πῶς οὔτε ἐκείνη τὸν ἀγαποῦσε, οὔτε αὐτὸς ἐκείνη. Ζούσανε ἕνα βίο τυπικὸ, συμβατικὸ. Περιποιητικοὶ βέβαια ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, κάποτε τρυφεροί, ποτὲ λόγο κακὸ δὲν ἀλλάζανε, μὲ βέβαια δὲν εἶτανε αὐτὸ ἀγάπη οὔτε μπορούσε ἢ Ἄννα ποτὲ ν' ἀγαπήσῃ οὔτε αὐτὸν οὔτε ἄλλον κανένα. Ἡ Ἄννα μόνο τὸν ἑαυτὸ της ἀγαποῦσε καὶ ἢ ἀγάπη ἐκείνη μὲ τὰ χρόνια ποὺ περᾶσανε, εἶχε γιγαντώσει. Δὲν ἔδλεπε κανένα τρίγυρω της. Μόνο τὸν ἑαυτὸ της ἔδλεπε καὶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ της νοιαζότανε.

Ἴσως νὰ ἔφταιγε καὶ αὐτὸς λίγο. Χρόνια ἀλάκερα εἶχε ἀφοσιωθῆ, στὴν ἐπιστήμη, τὴν εἶχε ὀλόψυχα ἀγαπήσει. Ἴσως αὐτὸ νὰ τὸνε μπόδιζε νὰ δεῖξῃ μεγαλύτερη θέληση στὸ σπιτικὸ του. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ἢ ἀγάπη του αὐτὴ τὸν εἶχε ἱκανοποιήσει τέλεια. Ὅση μετριοφροσύνη καὶ ἂν εἶχε, τὸ ἔδλεπε καὶ τὸ μολογοῦσε μέσα του μὲ περηφάνεια, πῶς εἶχε ἐξαιρετικὴ θέση στὴν ἐπιστήμη. Κανείς δὲν ἀμφισβητοῦσε τὴ δόξα του καὶ ὅλοι μιλοῦσανε μ' ἐχτίμηση καὶ σεβασμὸ γι αὐτόν.

Τὸν εἶχε ὅμως κουράσει πιὰ ἢ δόξα. Ἰκανοποι-

οἷσε μόνο ένα μέρος τοῦ εἶναι του. Κάτι τοῦ ἔλειπε καὶ μάταια προσπαθοῦσε νὰ τὸ βρῆ γύρω του, στὸ σπιτί του. Ἡ γυναίκα του ζοῦσε τὴ δική της ζωή. Τὰ παιδιὰ του; Ὁ Ἄντρεας τοῦ ἔδειχνε μοναδικὸ σεβασμὸ, στὴ θέλησή του ποτὲ δὲν ἀντιστάθηκε, πρόθυμος σὲ κάθε τι, ποῦ τοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας του. Μ' αὐτὸ δὲν εἶτανε ἀγάπη κι αὐτὸς ἀγάπη ποθοῦσε. Ἡ κόρη φυσικὰ κι ἀπ' τὴν ἀνατροφή, ποῦ ἔλαβε, ἔκλινε στὴ μητέρα της, στὸν πατέρα της περιποιητικῆ, μὰ ἔχει ἀγάπη.

Καὶ πῶς τὰ παιδιά· μπορούσανε νάχουνε ἀγάπη σ' αὐτὸν καὶ τὴ μητέρα τους; Ζούσανε περισσότερο ἔξω, χωριστὴ ζωὴ ὁ καθένας. Τὸ σπιτί τοὺς εἶτανε ξένο. Σπάνια βρεθίκανε ἔλοι μαζί μονάχοι, νὰ μένουνε ὧρες πολλές, νὰ μιλήσουνε, νὰ εἰποῦνε τὰ δικά τους, τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ μεσημέρι λίγο μένανε στὸ τραπέζι, ὅσο νὰ φᾶνε. Κάποιος ἀπ' ὅλους θὰ βιαζότανε ἢ νάναπαυθῆ, ἢ νὰ πάη σὲ δουλειὰ ἢ κάτι ἄλλο. Τὸ βράδυ κάποιος θὰ εἶχανε καλεσμένο στὸ τραπέζι ἢ θὰ εἶτανε αὐτοὶ καλεσμένοι. Τοὺς ἔλειπε ἡ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ, ἡ οἰκογενειακῆ, ποῦ δημιουργεῖ τὴν ἀγάπη. Καὶ τὴν ἀγάπη αὐτὴ διψοῦσε ὁ Παῦλος, τὴν ἀγάπη ποῦ εἶχε γνωρίσει στὰ μικρά του χρόνια στὸ φτωχὸ του σπιτί, τὴν ἀγάπη ποῦ ὄνειρευότανε πρὶν παντρευθῆ. Καὶ δὲν τὴν ἔβρισκε. Τὴ δόξα τὴν εἶχε χορτάσει, τὴν ἀγάπη τὴν εἶχε ξεχάσει πιά. Μάταια τὴ ζητοῦσε γύρω του. Κάποτε νόμιζε πῶς τὴν ἔβλεπε περαστικῆ, τῆς στιγμῆς, στὴ ματιὰ τοῦ ἀρρώστου, ποῦ τον εἶχε γιατρέψει, κάποτε στὴν τρεμάμενη φωνὴ μιᾶς μητέρας, ποῦ τῆς εἶχε σώσει τὸ παιδί. Διαβατάρικη ἔμως ἀγάπη, μιά στιγμὴ κι εἵπαιτα πάλι ἡ δίψα.

Πολλές φορές παραιτοῦσε κάθε δουλειὰ καὶ καταγινότανε νὰ ξυπνήσῃ τὸν κοιμισμένο νοῦ τοῦ μικρότερου παιδιοῦ του. Ὡρες καθότανε καὶ τοῦ μιλοῦσε σιγαλά, μὲ περισσὴ φροντίδα διαλέγοντας καὶ λόγια καὶ πράματα, μὲ τέχνη κι ἐπιστήμη καὶ μὲ τὸ ἔλεος ποῦ αἰσθανότανε στὰ βάρη τῆς ψυχῆς του γιὰ τὸ ἀσθενικὸ ἔκείνο πλάσμα. Κάποια ἀστραπὴ φώτιζε τὰ μάτια τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ καὶ χαμογελοῦσε στὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἀποκρινότανε μὲ λόγια ποῦ μὴνοῦσανε μελλόμενον ξύπνημα. Ἐλπίδα τότε θέρμαινε τὴν ψυχὴ τοῦ Παύλου. Τοῦ κάκου! Πάλι τὰ μάτια τοῦ Τάκη μένανε ἀκίνητα, χωρὶς ζωὴ, καὶ δείχνανε πῶς τίποτε δὲ μπορούσε νὰ διαλύσῃ τὸ σκοτάδι ποῦ σκέπαζε τὸ νοῦ καὶ μπόδιζε τὸ φῶς νὰ εἰσχωρήσῃ στὴ δυστυχισμένη ἐκείνη ὑπάρχη.

Τὸν Παῦλο εἶχεν ἀρχίσει νὰ τόνε βασανίξῃ μὴ νουσταλγία, ποῦ μεγάλωνε μὲ τὸν καιρὸ. Νουσταλγία γιὰ τὸ νησί του, ποῦ δὲν τὸ εἶχε ἰδεῖ ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ μισμοῦ του γιὰ τὸ Παρίσι. Ποτὲ δὲν τόλμησε νὰ πάη. Κάθε φορὰ, ποῦ τὸ συλλογίστηκε, μὴ σκέψῃ τὸν ἔκανε νὰ ντραπῆ. Χρόνια περάσανε. Πῶς ἤθελε νὰ ἰδῆ τὴν πατρίδα του, τὴ γειτονιά, τὸ σπιτί, τὸ

περιβόλι! Ποιὸ περιβόλι; Τὸ ξένο, ἐκείνο ποῦ ἀρνήθηκε; Στὴν ἀρχὴ ἔδωχνε μὲ σπουδὴ τὴ σκέψη ἐκείνη τὴν ἀσκοπῆ, τὴ μάταιη. Μὰ ἡ ἔννοια γύριζε ἐπίμονη! βασιανιστικῆ, τὸν ἔκανε νὰ πονῆ. . .

Ζῆ τάχα; Πόσες φορές ἦρθεν ἡ ἀδερφή του νὰ τὸν ἰδῆ κι εἶπανε πολλὰ καὶ ρώτησε γιὰ τὸ νησί, γιὰ τὴ γειτονιά. Γιὰ κείνη ποτὲ, οὔτε μιά λέξη. Οὔτε ζήτησε τὸ χρυσὸ δαχτυλίδι, τὸν ἀρραβῶνα. Ἴτι τὸν ἤθελε;

Τώρα ἔμως συχνὰ συλλογιζότανε; Ζῆ; Πῶς, ποῦ; Στὶς ὧρες τῆς νουσταλγίας ὁ νοῦς του πῆγαινε ἐκείνη. Προσπαθοῦσε νὰ θυμηθῆ τὴ μορφή της, μὰ περιεργοῦ, τοῦ ἔξφευγεν ὀλότελα. Θυμότανε κάποτε, πῶς φοροῦσε ἕνα θαλασσὶ φόρεμα, ποῦ τόσο τῆς ταίριαζε. Ἐπλάθε τότε μὲ τὴ φαντασία του τὴ λυγερὴ κορμοστασιά της. Μὰ τίποτα ἄλλο. Κάποτε τὰσπρα φιλιτσένια χέρια της μὲ τὴ λεπτὴ ἐπιδερμίδα, ποῦ ἄφηνε νὰ φαίνονται οἱ γαλάζιες φλέβες της. Τὸ πρόσωπό της ἔμως δὲν κατόρθωνε νὰ τὸ ἀναπαραστήσῃ. Θυμότανε πῶς εἶχε βραδυγάλαν μάτια, ξανθὰ χρυσὰ μαλλιά, μὰ τὰ χαρακτηριστικὰ της, ἡ μορφή της τοῦ ἔξφευγε. Προσπαθοῦσε, μὰ τίποτα δὲν ἔκανε παρὰ νὰ κουράζῃ τὸ μυαλό του.

— Παιδί ποῦ γίνουμε, ψιθύριζε καμμιά φορὰ.

Μ' ἔλα ταῦτα δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ καμμιά συναναστρεφῆ καὶ κάθε ἄλλη κοσμικὴ συνᾶθροιση. Τόκανε γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴ γυναίκα του, ποῦ τὸ εἶχε καμάρι νὰ στέκῃ δίπλα της. Αὐτὸς δὲν αἰσθανότανε καμμὴν εὐχαρίστηση. Μόνο τὸ θέατρο καὶ ἡ μουσικὴ τὸν τραβοῦσανε. Μὰ στὸ θέατρο τώρα τὰ τελευταία χρόνια δὲν πατοῦσε καθόλου σχεδόν. Εἶχε πολὺ ξεπέσει καὶ τὸ θεωροῦσε ἀνάξιο καὶ βλαβερὸ γιὰ κάθε ἄνθρωπο.

Πολὺ συχνὰ πῆγαινε στὶς συναυλίες. Ἡ μουσικὴ τόνε συγκινοῦσε. Ὅταν εἶτανε στὸ νησί του καὶ φοιτητῆς ἀκόμα συνήθειζε νὰ ψέλνῃ στὴν ἐκκλησία. Οἱ ἄλλοι νέοι τῆς ἐποχῆς του τόνε γελοῦσανε γι' αὐτό. Μὰ αὐτὸς δοκίμαζε μιά ξεχωριστὴ συγκίνηση. Καὶ τὴ συγκίνηση ἐκείνη τὴν ξανάβρισκε, ἔταν ἄκουγε τὴν ἀνώτερη μουσικὴ στὶς συναυλίες. Ἴσως μόνο σ' αὐτὸ συμφωνοῦσε μὲ τὴν Ἄννα. Μὲ τὴ διαφορά πῶς αὐτὸς προτιμοῦσε τὸ βολὴ καὶ πρὸ πάντων τὸ βολοντσέλλο μὲ τὴ βαθεῖα φωνὴ ποῦ εἶτανε γιὰ τὰ μεγάλα πάθη, τὰ βαθύτερα αἰσθημανα. Ποτὲ δὲν τὸν εὐχαριστοῦσε τὸ πιάνο. Δὲ μπορούσε σχεδόν νὰ τὸ καταλάβῃ. Συζητήσανε πολλές φορές μὲ τὴ γυναίκα του, μὰ δὲ συμφωνήσανε.

Τώρα τελευταία δυὸ σπουδαία ζητήματα ἀπασχολοῦσανε τὸν Παῦλο. Τὸ ταξίδι τοῦ Ἄντρεα στὴν Εὐρώπη καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ παντρεύουνε τὴ Φρόσω.

Καιρὸ πολὺ ὁ Ἄντρεας εἶτανε μελαγχολικός, ὄχι

καθώς άλλοτε, πού έδειχνε τὰ γνωστά σημάδια τῆς ἀνώμαλης ιδιοσυγκρασίας του. Μιά ἀδιάκοπη μελαγχολία χωρίς καμμιά νευρική κρίση. Συχνά μόνο τοῦ ξεφεύγανε ἀναστεναγμοί, πού μάταια προσπαθοῦσε νὰ τοῦς συγκρατήσῃ καί βαθεῖες ἀναπνοές, σὺν κάτι νὰ τοῦ στενοχωροῦσε τὸ στήθος. Ὁ πατέρας του ἀνῆσυχος τὸν προσκάλεσε μιὰ μέρα στὸ γραφεῖο του καί μὲ γλυκὸ τρόπο τόνε ρώτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτία τῆς μελαγχολίας του. Μὰ δὲν μπόρεσε τίποτα νὰ ἐξακριβώσῃ. Σὲ κάθε ἐρώτησή του ὁ Ἀντρέας ἀπαντοῦσε μὲ τόση εἰλικρίνεια, — τουλάχιστον ἔδειχνε, ὥστε ὁ Παῦλος νὰ πιστέψῃ πὼς ἀληθινὰ ἡ μελαγχολία τοῦ παιδιοῦ του εἶτανε μιὰ περίοδο τῆς γνωστῆς του ἀνωμαλίας, διαρκέστερη.

Τὸ ταξίδι τοῦ Ἀντρέα εἶτανε ἀποφασισμένο ἀπὸ καιρὸ. Θὰ τὸν ἔστελνε νὰ μείνῃ δυο-τρία χρόνια ἢ καί περισσότερο, ἂν τὸ ἤθελε ὁ Ἀντρέας. Τι θὰ σπούδαζε, δεύτερη σκέψη. Αὐτὸς θὰ προτιμοῦσε νὰ συνεχίσῃ τὴ σπουδὴ στὰ νομικά, ἂν ὅμως τὸ παιδί ποθοῦσε νὰ καταγίνῃ σ' ἄλλο τίποτα, θὰ τὸν ἀφηνεόλοτελα ἐλεύτερο νὰκολουθήσῃ τὴν κλίση του, ἔτι ποθεῖ ἢ ψυχὴ του. Τώρα ἔπρεπε νὰποφασιστῇ τὸ γρηγορώτερο τὸ ταξίδι. Ἴσως ὁ Ἀντρέας νὰλλάξῃ σὲ μιὰ μεγάλη πολιτεία. Ἴσως ἡ ἀνήσυχη ψυχὴ του, πού τόσα εἶχε μάθει, νὰ δοκίμαζε στενοχώρια στὸ στενὸ, ἀσφυκτικὸ περιβάλλον τῆς Ἀθήνας. Ἴσως ποθοῦσε πὺ ἀνοιχτὸν ἐρίζοντα, διψοῦσε γιὰ κάτι νέο, καί ἐπειδὴ δὲ μπόρουσε νὰ τάποχτήσῃ, πνιγότανε, ματαινότανε. Μαρασμὸς ἢ μελαγχολία του. Ναι, πρέπει νὰ ταξιδέψῃ, ὅσο γρηγορώτερο, τόσο καλύτερα.

Συνεννοήθηκε μὲ τὴν Ἄννα καί βρεθήκανε σὺμφωνοί. Προσκάλεσαν τὸν Ἀντρέα καί τοῦ εἶπανε τὴν ἀπόφασή τους. Περιμένανε νὰ δείξῃ χαρὰ, τὴ φυσικὴ χαρὰ, πού ἔχει κάθε νέος, ὅταν πρόκειται νὰ ἱδῇ κινουόργια μέρη, μάλιστα τὴν Εὐρώπη. Μὰ ὁ Ἀντρέας ἔμεινε συλλογισμένος. Ἐπειτα ζήτησε ἀπὸ τὸν πατέρα του μερικὲς ἡμέρες διορία, γιὰ νὰ σκεφθῇ καί δώσῃ ἄριστικὴ ἀπάντηση. Δοκίμασε ἢ Ἄννα κάτι νὰ τόνε ρωτήσῃ, μὰ ὁ Ἀντρέας τοῦς παρεκάλεσε νὰ τοῦ κάμουν αὐτὴ τὴ χάρη. Ὁ Παῦλος συνηθισμένος νὰ μὴ στενοχωρῇ κανένα σὲ τίποτα, τοῦ εἶπε :

— Ὅπως θέλεις, παιδί μου. Ὅταν ἀποφασίσῃς μὰς λές. Τίς ἀκόλουθες ἡμέρες ὁ Ἀντρέας εἰδείξε καλύτερη διάθεση. Ὁ Παῦλος καί ἡ Ἄννα πιστέψανε πὼς ἔγινε κάποια ἀλλαγὴ, αὐτὴ πού περιμένανε ἴσα-ἴσα. Καί ἔμωσ περάσανε ἀρκετὲς ἡμέρες χωρίς ὁ Ἀντρέας νὰ δώσῃ ἀπόκριση καμμιά. Συχνὰ ὁ Παῦλος στὸ τραπέζι τὸν κοίταζε, σὰ νὰ θελε νὰ μαντέψῃ τίς σκέψεις τοῦ παιδιοῦ του, μὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀντρέα τίποτα εἰν φανέρωνε.

Περισσότερο κ' ἀπ' τὴ μελαγχολία τοῦ Ἀντρέα πού τήνε νόμιζε περαστικὴ, ὁ Παῦλος ἀνησυχουσε γιὰ τὴ Φρόσω, τὴν κόρη του. Γι' αὐτὸ εὐθὺς ἀφοῦ μιλῆσανε γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ Ἀντρέα, ὁ Παῦλος ἔκαμε

λόγο στὴν Ἄννα γιὰ τὸ κορίτσι. Οἱ συχνὲς ζωηρότητες τῆς Φρόσως, πού προκαλοῦσανε τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου καί δίνανε ἀφορμὴ στὴ συνηθισμένη κακολογία, πειράζανε τὸν Παῦλο. Ἐπρεπε τελοσπάντων νὰ πάρουνε κάποια ἀπόφαση. Ἡ ἔπρεπε νὰ κλείσουνε τὸ σπῆτι καί νὰ παύσουνε νὰ πηγαίουνε σὲ συναναστρεφές κι ἔτσι νὰ περιορίσουνε τὴ Φρόσω ἢ, ἐπειδὴ αὐτὸ δὲ μπόρουσε νὰ γίνῃ, γιὰτὶ θὰ προκαλοῦσε π.ὲ πολλά σχόλια, καλύτερο θὰ εἶτανε νὰ παντρέψουνε τὴ Φρόσω. Βέβαια εἰν εἶτανε ἀκόμα ὄριμη γιὰ γάμο — εἰν ἔχει κλείσει τὰ δέκα ὄχτώ — μὰ ἔτσι θὰ εἶτανε ἐλπίδα νὰ περιοριστῇ ἢ τόση ζωηρότητα τῆς Φρόσως, πού μπόρουσε νὰ καταλήξῃ καί σὲ σκάνδαλο.

Ἡ Ἄννα βρήκε κάποια ὑπερβολὴ στὰ λόγια τοῦ Παύλου. Ὁμολογοῦσε βέβαια κ' αὐτὴ, πὼς τώρα τελευτατὰ ἢ Φρόσω εἶτανε πολὺ ζωηρὴ, μὰ μήπως εἶτανε φρονιμώτερα τὰ κορίτσια τῆς ἡλικίας τῆς ; Ἄν ὅμως αὐτὸς νόμιζε συμφέρο καί τῆς κόρης καί τοῦ σπιτιοῦ προπάντων νὰ παντρέψῃ τὴ Φρόσω, αὐτὴ δὲν ἔχει καμμιάν ἀντίρρηση. Δὲν ἔπρεπε ἔμωσ νὰ βιαστοῦνε. Ἀνάγκη νὰ διαλέξουνε γαμπρὸ μὲ θέση καλὴ καί μὲ ὄνομα. Τὰ μέσα τὰ ἔχουνε. Ἀνάφερε μάλιστα ἢ Ἄννα μερικὰ ὄνόματα, μὰ ὁ Παῦλος τῆς παρατήρησε πὼς ὅλοι αὐτοὶ τὰ εἶχανε τὰ χρονάκια τους, εἶτανε δυσανάλογοι μὲ τὴν κόρη τους. Ἐπειτα φρόνιμα θῆκανε σὰ μητέρα νὰ ἐξετάσῃ μὲ τρόπο τὴν κόρη, μήπως ἔχη κανένα ἀίσθημα κρυφὸ.

(Ἔχει συνέχεια)

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Γράφετε σύντομα καί καθαρογραμμένα γράμματα.

κ. Α. Μάρκ. Τὸ ποίημα τῆς «Ἑλλάδας» ὡς ἰδέα, μὰς ἄρεσε πολὺ, παραπολύ. Εἶναι πρωτότυπη ἢ ἰδέα κ' ἀληθινὴ. Καί οἱ στίχοι, ἀρκετὰ καλοί. Γράψε το. Τὸ «μισό-θεοι» δὲ μὰς ἄρεσε. Ἀφισέ το «ἡμίθεοι». Εἶναι πὰ καθιερωμένο ἔτσι, στέκεται καί ὅτι γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς. — κ. Ἰουλ. Συγγ. Καλοῦται κ' «Ἰλη» κ' εἶναι κῆριμα νὰ μὴ δουλευτῇ περισσότερο. Μὴ βαρθεῖς νὰν τὸ κάνεις. — κ. Μυρ. θὰ δημοσιευτοῦνε στὸ ἐρχόμενο φύλλο. — κ. Ἀλ. Ἄνασ. Τὴν 1 Ἰουλίου δὲ βγήκε φύλλο. Τὸ φύλλο βγαίνει μιὰ φορὰ τὸ μήνα μὲ 24 σελίδες. — Τ. Σ. Τὸ καλύτερο εἶναι τὰ γράμματα πού μὰς στέλνεις καί λόγου σου καί οἱ ἄλλοι, νὰ τὰ συσταίνετε σ' ὄνομα μὰς, δίχως Ρ. Ρ. ἐξωτερικοῦ, γράφοντας στὸ κλάδι «Περιοδικὸ Νουμάς». Ἐτσι δὲν πληρώνουμε τὸ πρόσθετο εἰκοσιλέπτο. κ. Κ. Θαλ. Θὰ δημοσιευτῇ ἀργότερα. κ. Α. Καλ. Ἀπ' ὅλα μὰς ἄρεσε περισσότερο «Τὸ σπῆτι μὰς» θὰ δημοσιευτῇ. κ. Γ. Ἀρθ. Τὸ «Βαχκικό», καλοῦται. κ. Α. Πορ. Ὁ «Νοσταλγός» θὰ δημοσιευτῇ. — κ. Γ. Σ. Βλ. Θὰ δημοσιευτοῦνε. — Μπ. «Nuit profonde !...» ἀρκετὰ καλὴ. — κ. Β. Πιτ. Ἀρκετὰ καλὸ μὰ γι' ἀργότερα. Δὲ συμφωνεῖς καί σύ ;

Τύποις ἔφημ. «Κράτος» Θ. Τσαβέλλα ὁδὸς Ἀριστοῦ 1.